

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Munk, Kaj.
Titel Title:	<u>Han sidder ved Smeltediglen.</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kbh. : Nyt Nordisk Forlag. Arnold Busck, 1938
Fysiske størrelse Physical extent:	78 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

55-169.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130013940836

HAN SIDDER VED
SMELTEDIGLEN

AF
KAJ MUNK

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXXXVIII

HAN SIDDER VED
SMELTEDIGLEN

1938 2702

Alle Rettigheder forbeholdes.

HAN SIDDER VED
SMELTEDIGLEN

AF
KAJ MUNK

NYT NORDISK FORLAG · ARNOLD BUSCK
KJØBENHAVN MCMXXXVIII

2. Kor. 12^{9b}

I.

Professor Mensch arbejder i sin Studeresal mellem Potteskaar, Manuskriftlapper og Folianter. Han noterer, søger sig nye Værker ud, slaar op, blader i et Tidsskrift, kigger til Klokken. Af og til snakker han efter indgroet Vane højt med sig selv: »Hvor var det dog kedeligt, at hun netop skulde — — — Mon denne plagsomme Bronkitis — — — Det trækker da virkelig. Her er koldt et eller andet Steds fra.« Han skuler til Vinduerne, de er lukkede, til Døren, den ogsaa. Han skutter sig, fanges saa af noget i Tidsskriftet, men skudrer igen, opdager distræt en aaben Skabsdør, lukker den. »Ah, det hjalp.« Hygger sig med Tidsskriftet. Studser. »Hvad? Det ægyptiske Alfabet under sjette Dynasti! Har han nu været der igen? At han dog ikke kan holde sig til noget, han forstaar sig paa! Men saa blev det naturligvis til for lidt. Næ, det er dog for galt! At der oprindeligt skulde have været en Apostrof i ottende Hieroglyf! At slige Ting lader sig skrive i dette Land, oven i Købet efter at Føreren har faaet Magten! Uf!« Han kaster Tidsskriftet fra sig, det vælter en Bog, saa den rammer en Kontakt, en Klokke ringer etsteds i Huset. Han flytter hastigt Bogen, da det om-sider gaar op for ham, hvorfor det ringer.

- FRU TRAHNE (fremtoner): Professoren ringede.
- MENSCH Nej, jeg gjorde ikke, lille Fru Trahne. Og der var ikke noget. Ellers Tak. Og undskyld!
- FRU TRAHNE Ringede Professoren ikke?! Da ved den almægtige Gud — — —
- MENSCH Det var et Tidsskrift, der ringede. Der var ikke noget, har jeg jo sagt. Og undskyld, har jeg jo sagt. Og tør jeg saa bede Dem lukke

rigtigt efter Dem. Der stod en Dør aaben før.

FRU TRAHNE En Dør aaben! Nej, nu maa Professoren virkelig — — —

MENSCH Det trak i hvert Fald. Og det forekommer mig ogsaa, jeg var henne at lukke noget.

FRU TRAHNE Saa sandt der er en Gud til, har jeg ikke ladet staa aaben. Jeg var herinde for at stænke Professorens Kaktus. Det er deres Vandingsdag i Dag. Den lille. Jeg kom med Vandkanden i venstre Haand, lukkede efter mig med højre og satte ydermere Vandkanden fra mig paa Taburetten der for at trykke efter med venstre. Og da jeg saa, efter at jeg havde vandet — — —

MENSCH Fru Trahne behøver ikke at vande mer i Dag. — Er det først i Overmorgen, Frk. Schmidt kommer tilbage?

FRU TRAHNE Jeg holder ikke Regnskab med Frk. Schmidts Rejser. Siden den Dame for tre et halvt Aar siden fik sin Gang her i Huset — — —

MENSCH (kvæler et Suk).

FRU TRAHNE Altid skal jeg afbrydes. Her er jeg nu gaaet i 15 Aar og blevet afbrudt! (Ud. Lukker. Stikker Hovedet ind igen.) Maaske Professoren lagde Mærke til, jeg lukkede. (Ud.)

MENSCH Næ, det er dog for galt. Jeg siger hende op til den første. Ok, men det har jeg jo gjort i mange Aar. Hvad skal hendes Sønner faa at læse for, naar hun ikke kan være her mere? For ingen andre vil da have hende.

Uf! Livet er ogsaa fuldt af irriterende Problemer. Godt, man har sine Potteskaar. (Med meget Nøgleforbrug udtager han af en Skuffe en Pakke aabner den varsomt, som man kigger ind til et Spædbarn i dets Vogn paa Gaden, ængstelig for at det skal tage Kuld. Hans Øjne lyser, hans Ansigt bliver forunderlig smukt. Det banker. Han farer sammen.) Nej. Vent lidt! (Gemmer Pakken ind.) Kom saa! Hvad er der?

FRU TRAHNE

(ind): Det er Universitetsbiblioteksdirektøren og hans Kæreste. Han siger, de bare vil sige Godmorgen. Det er ikke meget at ulejliges for, naar man har saa lang en Titel.

MENSCH

Bevar's! Lad dem komme! (Lukker Skrivebordet af.) Dr. Helm! Naadige Frøken!

DR. HELM

Kom forbi paa Morgentur.

FRK. FÜRST

Og snakkede om Dem hele Vejen.

DR. HELM

Syntes saa, vi skulde kigge op.

FRK. FÜRST

Hugo mente, det gik an.

DR. HELM

De sidder rigtignok lunt inden Døre!

FRK. FÜRST

For hvor er det prægtig koldt udenfor!

DR. HELM

Telefontraadene digter.

FRK. FÜRST

Og der hænger Rim paa Træerne.

DR. HELM

Det prikker i Ørene.

FRK. FÜRST

Lige som Fuglesang om Foraaret.

DR. HELM

Har De læst Londonaviserne?

MENSCH

Nej. Jeg ser jo næsten aldrig Blade.

FRK. FÜRST

Har De ikke læst dem?

DR. HELM

Det sagde jeg dig jo.

FRK. FÜRST

Vi har skændtes om det hele Vejen. Saa ved De ikke, England er i Oprør?

rigtigt efter Dem. Der stod en Dør aaben før.

FRU TRAHNE En Dør aaben! Nej, nu maa Professoren virkelig — — —

MENSCH Det trak i hvert Fald. Og det forekommer mig ogsaa, jeg var henne at lukke noget.

FRU TRAHNE Saa sandt der er en Gud til, har jeg ikke ladet staa aaben. Jeg var herinde for at stænke Professorens Kaktus. Det er deres Vandingsdag i Dag. Den lille. Jeg kom med Vandkanden i venstre Haand, lukkede efter mig med højre og satte ydermere Vandkanden fra mig paa Taburetten der for at trykke efter med venstre. Og da jeg saa, efter at jeg havde vandet — — —

MENSCH Fru Trahne behøver ikke at vande mer i Dag. — Er det først i Overmorgen, Frk. Schmidt kommer tilbage?

FRU TRAHNE Jeg holder ikke Regnskab med Frk. Schmidts Rejser. Siden den Dame for tre et halvt Aar siden fik sin Gang her i Huset — — —

MENSCH (kvæler et Suk).

FRU TRAHNE Altid skal jeg afbrydes. Her er jeg nu gaaet i 15 Aar og blevet afbrudt! (Ud. Lukker. Stikker Hovedet ind igen.) Maaske Professoren lagde Mærke til, jeg lukkede. (Ud.)

MENSCH Næ, det er dog for galt. Jeg siger hende op til den første. Ok, men det har jeg jo gjort i mange Aar. Hvad skal hendes Sønner faa at læse for, naar hun ikke kan være her mere? For ingen andre vil da have hende.

Uf! Livet er ogsaa fuldt af irriterende Problemer. Godt, man har sine Potteskaar. (Med meget Nøgleforbrug udtager han af en Skuffe en Pakke aabner den varsomt, som man kigger ind til et Spædbarn i dets Vogn paa Gaden, ængstelig for at det skal tage Kuld. Hans Øjne lyser, hans Ansigt bliver forunderlig smukt. Det banker. Han farer sammen.) Nej. Vent lidt! (Gemmer Pakken ind.) Kom saa! Hvad er der?

FRU TRAHNE

(ind): Det er Universitetsbiblioteksdirektøren og hans Kæreste. Han siger, de bare vil sige Godmorgen. Det er ikke meget at ulejlige for, naar man har saa lang en Titel.

MENSCH

Bevar's! Lad dem komme! (Lukker Skrivebordet af.) Dr. Helm! Naadige Frøken!

DR. HELM

Kom forbi paa Morgentur.

FRK. FÜRST

Og snakkede om Dem hele Vejen.

DR. HELM

Syntes saa, vi skulde kigge op.

FRK. FÜRST

Hugo mente, det gik an.

DR. HELM

De sidder rigtignok lunt inden Døre!

FRK. FÜRST

For hvor er det prægtig koldt udenfor!

DR. HELM

Telefontraadene digter.

FRK. FÜRST

Og der hænger Rim paa Træerne.

DR. HELM

Det prikkes i Ørene.

FRK. FÜRST

Lige som Fuglesang om Foraaret.

DR. HELM

Har De læst Londonaviserne?

MENSCH

Nej. Jeg ser jo næsten aldrig Blade.

FRK. FÜRST

Har De ikke læst dem?

DR. HELM

Det sagde jeg dig jo.

FRK. FÜRST

Vi har skændtes om det hele Vejen. Saa ved De ikke, England er i Oprør?

- MENSCH Er England i Oprør?
 DR. HELM Ja, over Deres — —
 FRK. FÜRST Lad nu mig, Hugo. Over Deres Tydning af
 — hvad var det nu?
 DR. HELM Kileskriften fra Astaroth.
 FRK. FÜRST Og Amerika vil stjæle Dem fra os. Der er
 et Universitet i — hvor var det, Hugo?
 DR. HELM I Harrow.
 FRK. FÜRST Det vil give Dem samme Gage, som Grete
 Garbo faar.
 MENSCH Nu svimler det for mig.
 DR. HELM De ler. Det gør vi andre ikke. Vi er stolte
 af Dem. Alle Tysklands Aviser vil nævne
 Dem med Hæder i Dag.
 MENSCH Kære Børn, dette her er ingenting. Nej, saa
 skulde I bare — jeg siger ikke mer.
 DR. HELM Hvad for noget? Noget nyt paa Stabelen?
 FRK. FÜRST Det vil vi altsaa have at vide.
 MENSCH Jeg har allerede sagt for meget. Min Mund
 er lukket.
 FRK. FÜRST Ikke for os to?
 DR. HELM Hende kan De ikke modstaa. Se rigtigt paa
 hende!
 MENSCH Kom igen — skal vi sige om en Maaned? Saa
 maaske! Hvis I kan tie helt stille med det
 saa længe. Kan jeg stole paa det?
 DR. HELM Det lover vi. Ikke, Röslein?
 FRK. FÜRST Og hvor vi glæder os! Og hvor vi er spændte!
 Og hvor vi er stolte af, at vi bliver nogen
 af de første! Ikke, Hugo?
 DR. HELM Jo, Röslein.

FRK. FÜRST

Og saa gaar vi rundt — kom nu her, dit
Hængetræ, staa ikke der og maab med Ar-
mene! —

om en Enebærbusk,
Enebærbusk, Enebærbusk,
og saa gaar vi rundt om en Enebærbusk,
for det er den største paa Heden.

Og saa gør vi saadan, naar vi hylder vor
Mand,
hylder vor Mand, hylder vor Mand,
og saa gør vi saadan, naar vi hylder vor
Mand.

For han er den klogeste i Tyskland.

Puh, nu tabte jeg Vejret. Kom, Hugo, vi
skal ud at finde det igen. Morgen, Hr. Pro-
fessor!

DR. HELM
MENSCH

Godmorgen, Hr. Professor. (De ud.)
Sikke en Hvirvelvind! Man bliver helt for-
tumlet. Ja, saadan et Vejr har en anden en
jo aldrig været ude i!

DR. HELM

(ind igen med Frk. Fürst): Undskyld, vi var vel
ikke for fjantede.

FRK. FÜRST

(stikker en brødebetyngt Finger i Munden): Var
vi?

MENSCH

Men kære, søde Børn da!

FRK. FÜRST

For vi er jo altsaa lidt fulde. En Morgen-
luft, saa tynd, at den næsten slet ikke er
der, den gaar til Hovedet. Saa bliver man
saadan, naar man ikke har noget i Hovedet.

- Men det kender De ikke til, Hr. Professor.
De har altid saa meget.
- DR. HELM Og saa havde hun altsaa kysset mig paa
Vejen herhen. De skulde næsten prøve et.
- MENSCH Nej, bevar's, ja, hvabe nej.
- FRK. FÜRST Skamme sig, Hugo! Du gør os røde i Ho-
vederne, begge to.
- DR. HELM Det gør dig ikke grimmere.
- FRK. FÜRST Han er saa slem til at rose mig, naar andre
hører paa det. Er det rigtigt?
- MENSCH Næ, mon?
- FRK. FÜRST Næ, for saa mener de ikke med det. Vel?
- MENSCH Paa den anden Side, det er vel ikke nemt
at lade være, naar der er saa meget at rose
af!
- FRK. FÜRST Men dog, Hr. Professor. Kan De ogsaa det?
- MENSCH Egentlig ikke.
- DR. HELM Maa jeg have Lov til at sende Londonavi-
serne hen til Dem?
- MENSCH Hvad skal jeg med dem? De forstyrrer mig
kun. Skønt — det kan være meget morsomt
at se, hvad de har faaet ud af det. Send dem
bare! — Men, Frk. Schmidt! Allerede?
- FRK. SCHMIDT (ind): Ja, nu har De mig igen. Goddag.
- DR. HELM Goddag.
- MENSCH Kender Frk. Fürst —
- FRK. SCHMIDT Jo, vi har visst — ved en eller anden Lej-
lighed —
- FRK. FÜRST Ja, det tror jeg.
- DR. HELM Naa, men jeg sender Aviserne. Godmorgen.
(De ud.)

- MENSCH Tænk, jeg turde da ikke regne med, at De allerede var her. Kunde De virkelig i saadan en Haandevending faa Deres Onkel begravet?
- FRK. SCHMIDT Men kære, det var jo hans Guldbryllup! Oh, han er kun 75 og en stor, stout Mand. Det var haabløst at tænke paa at vente og tage Begravelsen med. Saa længe kunde jeg sandelig ikke undvære — mit Arbejde her. Har De faaet bestilt noget i den Uge, De ikke har haft mig til at sinke Dem?
- MENSCH Ærlig talt, det gik sløjt til at begynde med. Jeg sad og rodede nede i Kælderen og sagde til mig selv, at det ikke duede at slæbe et usorteret Fund med hjem. Har man ikke Helbred til at blive paa Findestedet og undersøge det, duer man ikke til Videnskabsmand.
- FRK. SCHMIDT Naa! Professor Mensch duer ikke til Videnskabsmand!
- MENSCH Saadan sagde jeg til mig selv. Jeg har brugt Fædrelandets Penge uforsvarligt. Jeg skulde have ladet Dorn rejse. Han har Helbredet.
- FRK. SCHMIDT Og saa heller ikke mer. For Resten blev Pengene bevilget *Dem*. *Han* havde aldrig faaet dem. Men hvor gør det mig dog ondt at høre, at Professoren var saadan — i Kælderen. (Og hendes Øjne straalere.)
- MENSCH Ja, jeg var i Kælderen. Hahaha, De kan tro, jeg var i Kælderen. Men saa — saa *skete der noget*.

- FRK. SCHMIDT Skete der noget?
 MENSCH Ja, der skete det, at — kære Frk. Schmidt, ser De, jeg — ja, hvordan skal jeg nu — jo, saadan maa det være?
- FRK. SCHMIDT Ringer De?
 MENSCH Ja.
- FRU TRAHNE (ind): Professoren ringede?
 MENSCH Maa jeg bede Fru Trahne bringe en Champagne Aargang 34 og to Glas.
- FRU TRAHNE To?
 MENSCH To. Jeg aabner den selv. (Fru Trahne ud.)
- FRK. SCHMIDT Champagne?
 MENSCH Frk. Schmidt, jeg har gjort et Fund. Hvor lagde jeg nu Nøglerne? Tak! Tak! Ja, jeg har gjort et Fund. Og De er det første Menneske, jeg viser det til. I halvtredie Tusinde Aar har Jorden dækket det —
- FRU TRAHNE (ind med en Bakke og et tredie Glas halvt skjult i venstre Haand): Værsgod!
- MENSCH Tak. Se, Frk. Schmidt, naar vi nu lader den festlige Drue fyre sin Æressalut — — hvad, vil den ikke?
- FRK. SCHMIDT Lad mig hjælpe Dem. Der kom den.
 MENSCH Tak.
- FRU TRAHNE Man skal vel aldrig ønske Tillykke maaske? (Sætter sit Glas fra sig paa Bordet.)
- MENSCH To Glas. (Rækker hende hendes med Bunden i Vejret.)
- FRU TRAHNE Undskyld. (Tøfler ud.)
 MENSCH Tillykke? Hun kan da ikke ane noget om Fundet. Hvad mente hun?

- FRK. SCHMIDT Ikke til at begribe.
- MENSCH Hun maatte ud. Kun De maa se det. Og den næste, der skal faa Lov at indvies i Synet af det, skal være — Føreren selv. — *Sel!*
- FRK. SCHMIDT (med et Skrig): De har fundet — De har fundet det Stykke, de to Stykker, der passer til det med Panden og Haaret!
- MENSCH Jeg har fundet dem.
- FRK. SCHMIDT De har fundet dem.
- MENSCH Og alle vore Haab, alle vore Forventninger er grænseløst overtrufne!
- MENSCH Grænseløst.
- FRK. SCHMIDT Der eksisterer ikke et Kunstværk, der — der — Det skulde da lige være den lille Nike paa Parthenonsfrisen.
- MENSCH Heller ikke den.
- FRK. SCHMIDT Tillykke, Mensch! Tillykke!
- MENSCH Det er ikke mig, De skal gratulere. Det er ikke *min* Ære, dette.
- FRK. SCHMIDT Ikke Deres? Hvis saa? Først sagde alle Forskerne, Deres Astaroth var en Fejltydning blot. Siden sagde de, Byen aldrig kunde have ligget saa langt mod Øst. Allersidst hævdede de, at den var interesseløs. Nu maa hele Verden —
- MENSCH Alligevel er det ikke mig, Rosen tilkommer. Se, efter Krigen — et Menneske kan leve uden Føde, en Tid i hvert Fald, men uden Ære kan det ikke leve. Saa begynder det straks at forraadne. Som med den enkelte, saadan med Nationen. Æreløse laa vi hen

efter Krigen. Da hom HAN. Jeg var en af de første, der mærkede det: nu var Manden kommen, nu vilde det ske. Og det skete. Det blev atter stort at være Søn af dette Rige, der var Mening i Livet igen. Og jeg rejste mig sammen med mit Folk fra Selvopgivelsen og gik med nyt Mod til ny Daad. Derfor er det Fædrelandet, vi kan takke for Fremdragelsen af dette ophøjede Kunstværk. Førerens Skaal!

Men jeg glemmer rent, De er her, Frk. Schmidt. Nu skal vi til rigtig at studere Tingen. De skal stirre Dem ind i den. Og saa fortælle mig, som De saa tit har gjort, lige frisk fra Hjertet: Hvad er det, De ser?

FRK. SCHMIDT

Ja, hvad er det, jeg ser? Jeg ser et Ansigt, som — som en Kunstner, en vældig Kunstner, et Geni — for han har kendt Malingens hele Teknik fra babylonisk til hellensk — men saa har han forsøgt her — han har eksperimenteret med at lægge al sin Viden til Side, alt det tillærte, og saa bare primitivt, næsten som et Barn i Leg — Rids af en Pind i Sandet — — —

MENSCH

De famler efter Ordene, De, der ellers altid er saa koncis. Det er heller ikke let. Det, De sagde, var klogt. Det var saa rigtigt, som det kunde være, naar det er durk durk forkert. Nu kigger De paa mig. Se saa her! En lille Ekstrahjælp, et Fingerpeg.

FRK. SCHMIDT

Hvad er det? 2 andre Smaategninger af sam-

me Haand. Helt talentløse. Jamen det er jo en, der overhovedet ikke kan male.

MENSCH

Det er det, det er. En skikkelig Fusker. Her foreligger altsaa det yderst sjældne Tilfælde, at det er Modellen, der har malet Billedet, og ikke Maleren. Forstaar De mig?

FRK. SCHMIDT

De mener, et urprimitivt Sind har mødt en Person, der har gjort et saa overvældende Indtryk paa ham, at han *den* ene Dag i sit Liv kunde male.

MENSCH

Netop. Se paa det Ansigt. Lad os analysere det. Vi vil da opdage, at vi gaar fra Modsigelse til Modsigelse. Og dog er det ikke en gals Ansigt. Der er noget, der faar alle disse Modsætninger til at gaa op i en kraftfuld Enhed, noget, jeg vil kalde for potenseret Liv. Se Panden, den er høj, rank, sval, der er en Konges Ro over den, men Haaret ovenover: Flammer i flyvende Oprør. Øjnene, hvilken bydende Strengthed, en fjendtlig Feltherres Kraft, og Munden, veg, næsten som en Kvindes, med et Smil saa smukt, man ved ikke, om det er af Smerte eller af Lykke, det laaner sin Skønhed.

FRK. SCHMIDT

(klapper i Hænderne): Godt! godt! godt!

MENSCH

Godt? Det er mere end godt, det er — naa, er det mig, De klapper ad? Ja, saamænd, jo, Menneskekender det er jeg ikke, men Billeder forstaar jeg mig paa.

FRK. SCHMIDT

Jamen det er jo umuligt, Professor. For 2500

- Aar siden — der kan ikke have levet en saadan Personlighed, der er forsvundet og glemt. Det kan der udmærket. Betydelige Mennesker mærker man ikke tit meget til, de bliver begravet i Stilhed.
- MENSCH
- FRK. SCHMIDT Men han er Adelsmand — Konge. Den Næse der, der er en Række af Ahner bag.
- MENSCH Se saa Kinderne da, Almueskinder, en Bondes. Jo, han skal nok have været til. Det er jo det forløsende ved Førerens Blod- og Jord-Teori, at Nietzsches Overmennesker finder vi hos de jævne Folk rundt i Riget. Et Ansigt som det der kan godt sidde paa en Bonde i en eller anden Landsby i Holsten eller Schlesien i Dag.
- FRK. SCHMIDT Nej, Professor, nej, det tror jeg ikke paa. Hvem kan det være? Det maa vi have fundet.
- MENSCH Det finder vi aldrig. Og det gør ingenting. Fundet har sin store Betydning arkæologisk og sin altoverragende Betydning æstetisk-kunstnerisk.
- FRK. SCHMIDT Jeg vil vide mere. Der mangler jo et Neder-skaar. Om vi kunde finde det! Om vi kunde! Og det saa gav os Løsningen! Vi maa begynde forfra, gennem hele Kælderen fra A til Z, alle Kasserne til sidste Flis, og er det der ikke, maa De tilbage — rejser jeg med Dem til Astaroth.
- FRU TRAHNE (ind): Hr. Professor Dorn spørger, om det passer Dem?

- MENSCH   Hvad? Hvadbehager?
- FRU TRAHNE   Dorn er her.
- MENSCH   Er Dorn her? Naa, ja. Det er jeg jo desværre ogsaa.
- FRK. SCHMIDT   *Jeg* kan modtage ham, Professor. Gaa De ned til Deres Arbejde i Kælderen.
- MENSCH   Mange Tak. Er det nødvendigt, kan De hente mig. Jeg vil nødigt rives ud af min Sammenhæng nu.
- FRU TRAHNE   Hvad Besked maa jeg give Deres Kollega, *Hr.* Professor?
- MENSCH   Det har De jo hørt. Jeg er gaaet. (Ned.)
- FRU TRAHNE   (tager Bakken): Jeg vil dog tage disse Genstande med mig. Der kan blive sagt nok endda. (Ud.)
- DORN   (ind): Næh, hvilken Overraskelse! Allerede tilbagevendt!
- FRK. SCHMIDT   Og De har mistet Deres Hustru, hører jeg. Det gør mig ondt.
- DORN   Ogsaa mig, visselig ogsaa mig. En fortræffelig Livsledsagerinde var Mor. Fødte vore 5 Drengene uden at kny. Ja, hun døde i Forgaars. Hun er statelig i Kisten. En Asynjepande. De skulde komme og se hende.
- FRK. SCHMIDT   Hvordan kunde Deres Hustru saa pludselig gaa bort?
- DORN   En Hjerteklap, siger Lægen. Hjertet var godt nok. Min Hustru var sund helt igennem. Vikingekonstruktion. Men der var altsaa en Klapp. Den fejlede heller ikke noget. Men den

gik indad, den fejle Vej, kan ikke sige det nøjere, er ikke mit Fag. Mor døde i hvert Fald. — Frk. Schmidt, der gik Rygter om, at De var rejst til Deres Familie, og Professor Mensch skulde følge efter. Nonsens, sagde jeg. Frk. Schmidt gifter sig ikke. Og gør hun det, bliver det med en Teuton.

FRK. SCHMIDT

Hvad er det for en?

DORN

De giver mig Ret? Gaa hen og ægte Mensch? Nej! De ikke. Feminin, er det forkert at sige det, naar det er sandt, hvad? feminin — piber i Brystet. Har De lagt Mærke til, hvordan han gaar? Kis, kis, kis. Det skal gungre i Jorden, hvor en tysk Mand træder.

FRK. SCHMIDT

Da sagde Deres Ben saamænd ogsaa kiskiskis, den Aften i Universitetsforhallen da De prøvede at kysse mig.

DORN

Den Aften da jeg — hvad siger De? jeg har sgu aldrig prøvet at — aldrig — den Aften siger De — hvad for en Aften — lad nu bare være — De vilde jo godt selv, vilde De — det stryger vi over. Men se, Frk. Schmidt, altsaa: jeg har lige afsluttet mine Studier over Folkeblandingen i Galilæa paa Kristi Tid. Jeg ved, mine Undersøgelser følges med allerhøjeste Interesse paa allerhøjeste Sted. Kirken murrer og murrer. Der trænges til en fast Haand, men en kristen Haand. Min personlige tyske Fromhed vover ingen at drage i Tvivl. Kort og godt: Jeg regner med min forestaaende Udnævnelse til Rigets Kultus-

- FRK. SCHMIDT   minister og vil jo i den Egenskab nu savne en sund velskabt tysk Husfrue ved min Side. Skal vi ikke se at faa begravet Deres om jeg saa maa sige første Hustru først.
- DORN   Det vil jeg finde rimeligt. Min Hast skyldes kun Ønsket om i Tide at advare Dem mod at begaa en Daarskab.
- FRK. SCHMIDT   Tror De nu ogsaa, jeg vilde kunne gøre Fyldest efter en saa udpræget nordisk Inkarnation som Deres Hustru?
- DORN   Om De vil kunne — — — kære, kære Frk. Schmidt! Naturligvis, De fylder jo ikke, som min Hustru gjorde. Lad mig sige det saadan, at hvad det nordiske havde i Udbredelse hos min Hustru, findes hos Dem i koncentreret Form.
- FRK. SCHMIDT   Naa, synes De! Ja Tak, Hr. Professor — saa, saa — nu kommer Professor Mensch, tror jeg.
- DORN   Ah! Saa, naa!
- MENSCH   (ind): Jeg syntes, det varede noget længe — hvad jeg vilde sige — det er Dem, der er her, Dorn! Goddag. Er der noget? De ser saa echaufferet ud?
- DORN   Nej, der er ikke noget. Jeg stod bare og snakke lidt med hinanden. Her er saa hyggeligt oppe hos Dem, Kollega. De har indrettet Dem saa smagfuldt, Man kan rigtigt have en »ret en lille gylden Stund«. Hvor falder nu det Udtryk mig ind fra?
- FRK. SCHMIDT   (indvendigt klukkende): Kender *De* den?

- DORN   Hvad for en den? Hvad er det for en?
 FRK. SCHMIDT   Det var en af Sara Levis.
 DORN   Sara Levi — fy for Pokker!
 MENSCH   Hvem er Sara Levi?
 DORN   Det ved De godt. Det var hende, Refrænsan-
                           gerinden, Jødedukken, alle Berlinerne rendte
                           efter engang.
 FRK. SCHMIDT   De kender hendes Sange. Rendte De da og-
                           saa?
 DORN   Jeg — jeg har hørt hende en enkelt Gang.
                           Det var fælt.
 FRK. SCHMIDT   Det har jeg nu aldrig. Men min Bror gik tit
                           og nynnede dem. Især denne her:

Ret en lille gylden Stund,
 Mund mod Mund — — —

- DORN   Den begyndte med noget med en lille Pige?
 FRK. SCHMIDT   Jeg er en lille Pige,
                           og du er en Mand.
                           Der er ej mer at sige,
                           kom blot, saa gaar det an!
                           Kysser du saa hedt min Hud,
                           springer Rosenknoppen ud.
                           Kys mig kun, kys mig kun,
                           kys mig paa min røde Mund.

(Dorn er begyndt at brumme med.)

Nej, det var ikke det Vers. Saa det næste
 da:

De stakkels Stjerner fryser
 i Nathimlens Arm.
 Jeg lille Pige ligger
 helt anderledes varm.
 Aah, en lille gylden Stund,
 Bryst mod Bryst og Mund mod Mund.
 Kys mig kun, kys mig kun,
 kys mig paa min røde Mund.

- DORN   Ja, hun var storartet, hun var min Salighed
 — — — d. v. s. det var jo det sædvanlige
 jødiske Sexualitets-Kildreri. Hun røg til
 Ghettoen i London, da Tyskland aflusede
 sig. Der er hun død af Sult, velfortjent Sult.
 Hvor mange unge ariske Mænd har hun ikke
 sunget Svineri ind i Kroppen! — Men
 tænk, at De har saadan en Stemme, Frk.
 Schmidt!
- MENSCH   Ja, det siger jeg rigtignok ogsaa. Jeg har al-
 drig hørt Dem synge før.
- FRK. SCHMIDT   Jeg har slet ingen Stemme; og ikke det mind-
 ste Gehør.
- DORN   Jo, ved De hvad!
- FRK. SCHMIDT   Nej, nej, jeg sang jo pibende falsk. Det hørte
 De da begge to. Jeg ved heller ikke, hvad der
 gik af mig. De vilde visst Professor Mensch
 noget? Saa forsvinder jeg saa længe. Farvel.
 (Ned.)
- DORN   Paa Gensyn, min meget Naadige, paa Gen-
 syn!
 Ja, det er altsaa en ny Affære med Jøde-

krapylet. Hvor tit vi slaar Rygraden over paa dem, bliver de alligevel ved med at løfte Hovedet, naar vi vender Nakken til, og spille med Tungen efter os. Nu er det Biblioteksdirektøren.

MENSCH   Hvad har de nu gjort ham? Den prægtige unge Mand?

DORN   Prægtige! Haha! Mit sunde Raceinstinkt sagde mig fra første Færd, at der var noget fordægtigt ved den Snabel. Alle Attester var i Orden, da vi ansatte ham. Nu vil han giftes, og nu — kniber det med Arierattesten. Bubb!

MENSCH   Med Arierattesten?

DORN   Svinet er Jøde selvfølgelig. Selv ved han ikke bedre endnu, end at den er undervejs. Men jeg har faaet underhaands Besked fra Ministeriet. Nu mener jeg, vi holder Konsistoriumsmøde i Eftermiddag og afskediger ham blankt. Senere kommer Spørgsmaalet om Straf. Det bliver selvfølgelig Tugthus. For hvad?

MENSCH
DORN   Han maa jo have lavet Svindel med Attesterne, dengang vi ansatte ham.

MENSCH   Han er fattig, Dorn. Fru Trahne mener, han sender Penge hver Maaned til sin gamle Mor i — i — Schlesien, tror jeg.

DORN   Tager De en Jøde i Forsvar?

MENSCH   Nej, nej, Gudbevar's! Jeg kan ikke fordrage dem. Der var en, han huggede Ideen i min Afhandling og blev Doktor paa den, og jeg

maatte lave en ny. Det er en ækel Race. Det siger Føreren jo ogsaa. Men i dette Tilfælde — vi maa dog være helt visse paa denne Attestes Udeblivelse. Jeg mener, en Arier vil vi dog ikke gøre Uret. Vel?

- DORN   Jeg er informeret fra Ministeriet og indkalder Dem herved til Møde Kl. 4.
- MENSCH   Asch! Skal jeg nu løbe og spille min Tid med det? Kan jeg ikke give Dem Fuldmagt til at stemme for mig?
- DORN   Det kan jeg ikke se, der er noget i Vejen for.
- MENSCH   Det var dejligt. (Skriver.) Og hans stakkels lille indtagende Forlovede?
- DORN   Hun vil prise sig lykkelig, at vi faar reddet hende af Løvens Gab. Lykkeligt er det ogsaa. Parrer man Hest med Æsel, faas Muldyr, og Muldyr er goldt. Skændslen skal ikke fortsættes. Hvorfor har Naturen ikke vist samme Omsigt i Tilfældet Arier—Jøde? Des bedre maa vi holde Justits.
- MENSCH   Værsgod!
- DORN   Tak, Kollega! Saa ordner jeg Paragrafferne. (Ud.)
- MENSCH   Tak. Farvel. Hm, hm, hm! Ja. — Frk. Schmidt! Frk. Schmidt! Hører hun ikke? (Tusser lidt rundt. Aabner uden at vide det et Vindue.)
- FRK. SCHMIDT   (skriger fra Kælderen): Professor! Mensch! Mensch!
- MENSCH   Hvad er der? Er De syg? Hvorfor raaber De?
- FRK. SCHMIDT   (op): Se, jeg har fundet, jeg har fundet det, aah, Gud i Himlen, jeg har —. Og det er —

- der staar noget paa det — der staar, at det er —. Se selv, se!
- MENSCH Har De fundet det? Ja, det er rigtigt. Det er det Stykke, der passer.
- FRK. SCHMIDT Jamen se Bogstaverne! De smaa kluntede, ubehjælpsomme, saa lette at tyde. Hvad er en Erexor? Et hjemmelavet Ord, men hvad skal det betyde? Oprejser? Folkevækker? Læs det nu!
- MENSCH Alesso gjorde dette Billede under — under?
- FRK. SCHMIDT Alesso gjorde dette Billede under Tiberius af en Erexor i Byen Nain.
- MENSCH Hvad er nu det for noget: Under Tiberius?
- FRK. SCHMIDT Ja! Ja! Forstaar De da ikke, hvad det er, De har fundet? At det er et Billede af selveste —. Og der har man altid troet, der ingen Billeder fandtes af ham. Og nu —! Jamen hvorfor springer De dog ikke i Luften, Mand?
- MENSCH Hvis det passer, skulde jeg altsaa have regnet 500 Aar forkert.
- FRK. SCHMIDT Hvad saa? Herregud! Vi har ment, der var 3 forskellige Lag i Fundet, men der er altsaa 4. Og et saadant Billede, primitivt gjort, uafhængigt af Regler og Mode — — —
- MENSCH Jeg tror, De har Ret. Det er af ham. Hvilken Skandale! Jeg, der er en af Tidens største Arkæologer, med et langt Livs Øvelse bag mig, kan ramme 500 Aar fejl!
- FRK. SCHMIDT Mensch! Aah pyt dog med de Aar! Forstaar De ikke, det er en Epoke i Historien — det

samme, som om De havde fundet et femte Evangelium, eller nej, meget mere, De har fundet Urevangeliet, De kan vise Verden: Saadan saa han ud!

MENSCH

Hvad kommer det mig ved, hvordan han saa ud? Han har aldrig interesseret mig. Jeg kan ikke se, Billedets æstetiske Værdi er steget, fordi vi har faaet at vide, hvem det forestiller.

FRK. SCHMIDT

Interesseret Dem? Han har heller ikke interesseret mig. Men han »interesserer« dog Millioner. Hvordan skal jeg gøre Dem begribelig —? Hvor er Champagnen? Naa, det er sandt. Men saa denne da! Jeg tager Deres egne Blomster og laurbærkroner Dem med.

MENSCH

Nej, hør, Frk. Schmidt. Det er jo Komodie, dette. De er ude af Dem selv.

FRK. SCHMIDT

Saa lad det være Komodie, og saa lad mig være ude af mig selv, og lad det saa være Komediens store Idé, at vi Mennesker kan faa Lov til engang imellem at gaa ud af vort trange Selv. Hvordan skal jeg gøre Dem lige saa jublende glad, som jeg selv er? Ser De da ikke, det er Tyskland, der igen har øvet en Daad, som sætter Skel i Historien og viser Folkene Vej! Lad mig saa fortælle Dem: der gik Rygter i Berlin om, at Føreren vil give Aarets tyske Nobelpris til Dem. Nu ved jeg, de Rygter bliver Sandhed.

MENSCH

Førerer? — Tysklandsprisen? Til mig? Førerer selv? Er det *saa* meget værd, tror De? Jeg plejer ikke at lade Udmærkelser stige mig til Hovedet, men denne — det vilde blive mig en stor, rig Glæde. Saa vil jeg da ogsaa — det var Dem, der fandt det sidste, Dem, der satte Tingen paa Plads. Hvis Førerer virkelig — det er en Ære, men det er ogsaa mange Penge. Jeg er ikke rig, men De — ja, Fru Trahne fortæller mig, De altid gaar saa enkelt klædt, selv lægger jeg jo ikke Mærke til sligt. Men faar jeg Prisen, Tysklandsprisen, saa vil jeg (tager begge hendes Hænder) have Lov til at dele den med Dem.

II.

- MENSCH (dikterer): Det viste sig da, at der var et hidtil upaaaget fjerde Lag, det øverste, som man havde afskallet i den Tro, at det blot var Terrændannelse. Imidlertid var fra dette Lag —. Ja, Frk. Schmidt, det kan ikke drages i Tvivl længer, vi staar over for et Fund fra Tibers Tid.
- FRK. SCHMIDT Det er Storsucces, Professor.
- MENSCH Det er igen et Kup af tysk Aands Sindrig-
hed og Udholdenhed. Jeg længes efter at vise
mit Land det. Jeg tror, jeg skriver til Føre-
ren endnu i Aften. Jeg er jo helt sikker nu.
- FRK. SCHMIDT Naa, skal vi i Gang igen!
- MENSCH De masserer Fingrene. Og min Hjerne snur-
rer. Mon vi ikke skulde spænde fra for i Dag?
- FRK. SCHMIDT Ikke for min Skyld. Naar jeg faar brækket
Fingrene et Par Gange og strakt Benene en
Omgang — — Der gaar Professor Dorn ovre.
Han skal til et Møde i Konsistorium.
- MENSCH Skal De saa ikke ogsaa?
- FRK. SCHMIDT Ved De, hvad jeg skal? Jeg skal en lille
Skumringstur ud i Bjergene sammen med en
viss Privatsekretær og Universitetsdocent. Jeg
giver en Biltur, Frk. Schmidt.
- MENSCH Det var en smuk Sortie paa saadan en
Førsteakt,

- MENSCH Saa skal vi sidde og tie stille og hjælpe hinanden med at tænke paa Billedet. Jeg er egentlig saa glad for Dem, Frk. Schmidt. Er De?
- FRK. SCHMIDT
- MENSCH Jeg har altid syntes før, at Kvinder var noget underligt saadan lidt besværligt noget. Dem skal man tage sig af og behandle lige som Børn og have Blomster med til og Slikkeri og Vers og hehehe og killekillekille — uha! Men Dem kan man jo tale med lige som med et Menneske. Jeg siger Dem Tak, at De har lært mig, at Kvinden ogsaa kan være en Mand.
- FRK. SCHMIDT Ja det kan vi virkelig. Men glem ikke, at vi altid samtidig bliver ved at være Kvinder. Der kan vi noget, I ikke kan.
- MENSCH Ja, maaske. Det har jeg saamænd aldrig tænkt over. Maaske var det af Interesse at undersøge det Spørgsmaal ved Lejlighed. Naa, men nu vil jeg ringe efter Bilen og tage en Frakke og et tykt Halstørklæde paa, træk De saa ogsaa i noget varmt, og saa kører vi to ud og verificerer, at

über allen Gipfeln
ist Ruh',
in allen Wipfeln
spürest du
kaum einen Hauch,
die Vögelein schweigen im Walde.
Warte nur, balde
ruhest du auch.

Ja, det gør man jo. Om man saa har brugt Dagen rigtigt — — Hør, hvad gaar der af mig? Staar her og snakker Vers! Oven i Købet af ham, den —! Jeg har holdt mig i Afstand fra Goethe de sidste 30 Aar. Goethe! hans Farvelære er noget af det mest diletantiske! Naa, men i Tøjet! Gesvindt! (Ud.)

FRK. SCHMIDT (rydder nynnende op):

Oh, en lille gylden Stund,
Bryst mod Bryst og Mund mod Mund!

(Nynner højere, tager Dansetrin, strækker Armere ud.)

Kys mig kun, kys mig kun,
kys mig paa min røde Mund.

FRU TRAHNE (staar tabende baade Næse og Mund).

FRK. SCHMIDT (opdager hende med et lille Skrig, vender Ryggen til, rydder ilfærdigt op).

FRU TRAHNE Det var — Universitetsbiblioteksdirektøren, der vilde tale med Dem.

FRK. SCHMIDT Med mig?

FRU TRAHNE Jeg kan maaske lukke ham herind, hvis Frøkenen bliver nede med Benene.

FRK. SCHMIDT Ja, luk ham bare ind! Tak. (Fru Trahne ud med et Blik.)

DR. HELM (ind): Sara, Sara, du maa hjælpe mig.

FRK. SCHMIDT Hyss, ss, ss! Er du gal? Vil De tie stille. Jeg hedder ikke Sara, jeg hedder Annie. Jeg hedder ikke du, jeg hedder De. Det ved De dog altsammen. Hvad bilder De Dem ind?

DR. HELM

Sara, de er paa Sporet efter mig. Gud i Himlen, hvad gør jeg? Præsten derhjemme, den gamle, han, der har døbt os, er død, det vidste jeg ikke, jeg skrev hjem efter Arierattest »lige som forrige Gang«, det var let-sindigt, det ser jeg nu, jeg skulde have rejst selv. Men aah, jeg gaar jo saa tryk her, gaar og glemmer, jeg ikke er som de andre, fordi — det er jeg jo, jeg er jo som alle de andre.

FRK. SCHMIDT

Hvad kommer det mig ved, Hr. Direktør, hvor De skaffer Deres Attester fra? Jeg kender Dem ikke og har ingenting med Dem at gøre.

DR. HELM

Sara, du er min Søster.

FRK. SCHMIDT

Jeg er ikke Deres Søster. Det har De engang for alle givet mig Deres Ed for, at jeg ikke er mer. Paa den udtrykkelige Betingelse skaffede jeg Dem ind her. Hvor kan saa dette nu falde Dem ind?

DR. HELM

Sara, du skal hjælpe mig, du skal. Hvad skal der blive af Mor, hvad skal der blive af vore smaa Søskendebørn hos hende, hvis jeg ikke længere kan sende noget? Du kan ikke alene magte det altsammen. Aah nej, Løgn! Det er ikke for deres Skyld, jeg beder. Det vilde det have været for et halvt Aar siden, men nu — — — Sara, jeg vidste ikke, det var saadan: at elske. De Par Piger, jeg har haft med at gøre for hende, det var jo ingenting, nærmest noget, jeg indlod mig paa, for jeg maatte da prøve, hvordan det var, det,

de skrev saa stort om i Bøgerne. Men det var jo ingenting, syntes jeg, mod det, Digterne gjorde det til. Nu synes jeg, at alle glødende Ord, hos de gamle Persere, hos Araberne, selv Bibelens Højsang, er hjælpeløse og fattige.

FRK. SCHMIDT   Professoren kan komme hvert Øjeblik. Hvad er Deres Ærinde her?

DR. HELM   Jeg kan ikke miste hende, hører du. Jeg har altid ment: opdager de ogsaa mig en Dag og sætter efter mig, ho, jeg springer bare ud fra en Klippe, saa har jeg narret dem. Men nu — jeg tror ikke længere paa den Udvej. Det Ord evig det har aldrig givet Mening i mine Øren før, men min Kærlighed til Röslein den er det Ord, Sara, og den slæber mig med ind i Evigheden. Der er skabt noget saa stort inde i mig, at jeg ikke længere kan for-gaa. Selv om jeg tager mit Liv, det bliver bare at flytte et andet Sted hen, hvor jeg skal undvære hende. Men det kan jeg ikke, kan ikke leve uden hende, og kan ikke dø.

FRK. SCHMIDT   Der er saa meget, vi ikke kan, vi alligevel maa. Sommetider —

DR. HELM   Lille Søster Sara, lille, søde, gode, store Søster Sara, der skal være Møde i Konsistorium i Dag. Det faldt mig ikke ind, det havde noget med mig at gøre, før jeg mødte en af Eforerne paa Gaden. Han saa saa underligt paa mig. — Sara, du skal faa din Professor

til at sætte hele sin Autoritet ind paa at lade den Sag falde foreløbig, indtil jeg — paa en eller anden fortvivlet Maade — faar skaffet mig den Attest.

FRK. SCHMIDT Det kan jeg ikke, Hugo. Du maa ikke bede mig. Jeg kan ikke hjælpe dig her.

DR. HELM Du skal, hører du, du skal. Du kan ikke sende mig ud i Fortvivlelsen.

FRK. SCHMIDT Fortvivlelsen har Tusinder og atter Tusinder af vore Landsmænd maattet gaa ud til gennem Aarhundredernes Løb. Saa kan vi ogsaa gøre det, naar vor Dag kommer.

DR. HELM Hvad er det for Landsmænd, du snakker om? Jeg er Tysker.

FRK. SCHMIDT Ja, det er vi. Vi er Tyskere. Men naar vi ikke længere kan faa Lov at være det, er det godt, der er en anden Nation, vi kan faa Hjemret hos. Den jødiske. Og ved du, hvem den jødiske Nation er? Jeg har lært af Jeremias — ja, jeg er begyndt at læse Profeterne — at det er de lidende. Alle Jordens uforskyldt lidende og alle Jordens selvforskyldt lidende Mennesker vi hører til Jehovas Folk.

DR. HELM Sara, jeg er ikke kommen for at høre Prædiken af dig, jeg er kommen for at tvinge dig til at hjælpe mig. Forstaar du da ikke, at jeg elsker den Pige saadan, at — — —

FRK. SCHMIDT Forstaar du da ikke, hvad det er, du beder mig om? Maaske kunde jeg faa Professor Mensch til at tale din Sag. Jeg er ikke viss paa det, men maaske. Det eneste, vi vilde

faa ud af det, var, at Folk vilde forfærdes og trække sig tilbage fra ham og for Fremtiden undgaa ham. Han er en straalende Forsker, han er en fin og nobel Aand, men — robust er han ikke. Han kunde ikke taale Mistanke og Isolation. Hvorfor skulde jeg gøre denne Mand, som jeg efterhaanden skylder alt, denne Mand, jeg ærer og — nu du kommer og taler om Kærlighed — maa-ske mere end ærer, hvorfor skulde jeg gøre ham ulykkelig til ingen Nytte for nogen anden. Jeg kan ikke blande ham ind i dette. Du maa gaa nu. Han kommer.

- DR. HELM Du svigter mig ikke. Jeg stoler paa dig.
- FRK. SCHMIDT Kan ikke hjælpe dig. Vær stærk. Gaa saa.
- DR. HELM Sara! Sara! (Ud.)
- FRK. SCHMIDT Naa, saa er De i Overtøjet!
- MENSCH Saa er jeg i Overtøjet, ja. Har De set mig?
- FRK. SCHMIDT Om jeg har set Dem?
- MENSCH Ja. Naa? Jeg ryger.
- FRK. SCHMIDT Men det gør De jo ogsaa.
- MENSCH Jeg fandt den i Servanteskuffen. Den har ligget der i 10 Aar, er jeg viss paa. Den er fugtig. Den vil ikke. Men den skal. Kommer du med Vand, kommer jeg med Ild. Naa. — Var her nogen?
- FRK. SCHMIDT Det var bare Biblioteksdirektøren — bare et Par Bøger fra de sidste Udgravninger i Babylon, jeg havde bedt ham om.
- MENSCH Saa? Var det ham? Hvordan var Humøret?
- FRK. SCHMIDT Humøret?

- MENSCH Ja, jeg mener — det Skrog! Naa, men det maa man ikke sige, man skal sige: den Slyngel.
- FRK. SCHMIDT Slyngel? Om Direktøren?
- MENSCH Ptøj! Tobak er Griseri. Væk med den! — Ja, han har — hvad kan det gøre at sige det til Dem? — han har lavet falsk med sin Arierattest. Nu bliver han smidt paa Gaden og vel ogsaa straffet. Vil De have en Lækerol?
- FRK. SCHMIDT Falsk? Det kan ikke passe.
- MENSCH Man skulde ikke tro det. Det kom ogsaa i høj Grad overraskende for mig. Nu er Bilen der.
- FRK. SCHMIDT Jamen skal De da ikke til Møde i Konsistorium?
- MENSCH Nej, Gudskelov. Jeg har givet Dorn Fuldmagt til at optræde for mig. Hvor lagde jeg nu min Hat?
- FRK. SCHMIDT Dorn? Jamen De kan da ikke lade en anden! Det er jo en Samvittighedssag.
- MENSCH Det er en Sag, der ekspederer sig selv. Har han bedraget, gaar det jo mekanisk efter Lovene. Sætter De Dem ned?
- FRK. SCHMIDT Men hvis han nu ikke har svindlet. Hvis det er en Fejltagelse? Eller en Intrige?
- MENSCH Saa lever vi heldigvis i et Ordenens Land. Det vil blive opklaret og han faa fuld Oprensning.
- FRK. SCHMIDT Men hvad er der ikke sket imens? Tænk paa hans Kæreste! Der er kastet en Skygge paa

ham, som til en Tid har i Folks Øjne gjort ham værre end spedalsk. Aah, De aner jo intet om, hvad Jøderne gennemgaar i dette Land.

MENSCH

Tal ikke om Jøderne! Jeg kan ikke lide de Mennesker. Der var en, han stjal en Ide fra mig, saa jeg maatte skrive en hel ny Disputats. Og siden gemte han sig altid for mig. De er baade frække og fejge. Det siger Føreren ogsaa. — Lad os nu komme af Sted! Hvor er den Hat?

FRK. SCHMIDT

Ja, vi maa vel se at komme af Sted.

MENSCH

Hvad er der i Vejen?

FRK. SCHMIDT

Jeg tænker paa Frk. Fürst! Hun, som ingenting aner!

MENSCH

Tja!

FRK. SCHMIDT

Jeg ved ikke — synes De ikke selv — for hendes Skyld? — Naar en Kvinde elsker en Mand — og han vanæres, han bliver uværdig i hendes Øjne — —? De talte selv i Formiddags om Ære. Jeg synes næsten, at hvis De gaar udenom i denne Sag, Professor Mensch, faar *Deres* Ære en Klik.

MENSCH

Nu er jeg bange for, jeg ikke forstaar Dem længer. Det tager sig ud for mig, som om De vil forcere mig af Sted. Hvad angaar denne Sag Dem og mig? Vi har vore Potteskaar, ikke sandt? Det betyder, vi skal leve for de evige Ting. Jeg ved, hvad mit Kald er. Jeg forsyndede mig, om jeg lod mig trække fra det ud i alle Slags Døgnværk. Maaske vi her-

med kan betragte dette Spørgsmaal som udebatteret.

FRK. SCHMIDT Jeg beder Dem meget undskyldte. Det var egentlig helt mod min Vilje. Jeg vidste jo, der bare vilde komme *det* ud af det, der kom. Alligevel — hvor gør det ondt i mig, at jeg fik Ret. Men nej! Undskyld! Jeg plejer ikke at lave Scener. Saa! Færdig med det! Saa er jeg parat til at køre.

MENSCH De vidste paa Forhaand? Den var altsaa planlagt, denne Aktion. Saa? Meget forstaar jeg mig ikke paa Mennesker, men muldvarpeblind er jeg dog heller ikke. Udelukkende om babylonske Udgravninger har De næppe talt med den Herre, der var her før.

FRK. SCHMIDT Jeg foreslaar, at vi — —

MENSCH Maa jeg bede Dem afbestille Chaufføren. Jeg siger Dem Tak for, hvad vi har udrettet sammen siden i Morges. Jeg har ikke Brug for Deres Tjeneste mere i Dag. Paa Gensyn i Morgen!

FRK. SCHMIDT Paa Gensyn! (Langsomt ud.)

MENSCH Fortrædeligt! Fortrædeligt! Oven i Købet trækker det. Og der er ingen Steder, det kan trække fra. — Godt, man har sine Potteskaar! De er bedre end Mennesker. Ja, Arbejdet! Og du, mit kære Billede! Mit kære, dyrebare Billede! (Betrakter det med graadig Forskerglæde. Bliver urolig.) Mærkeligt! Et helt nyt Udtryk! Noget truende eller —? Snak, det

er Dagen, der hælder, det er den ændrede
Belysning. — Saa vrede Øjne! Saa vrede,
tunge Øjne! Jeg vil pakke det ned, vil jeg,
pakke det ned. Og saa hen at skrive til Fø-
reren! Jo før det kommer i hans Hænder,
des bedre! Aah, hvilken Dag det skal blive!

III.

MENSCH

(studerende sin Tungé i Spejlet): Ah! A-a-ah! — Kom! Godmorgen, Frk. Schmidt. Det trækker lidt ud i Dag. Jeg var næsten begyndt at blive ængstelig for, at De skulde have taget mit lille Anfald højtideligt op. Værsgod og hæng Tøjet ud! Jeg ved ikke, hvad der gik af mig. Jeg vilde jo gerne bede om Undskyldning, hvis De synes, jeg forivrede mig.

FRK. SCHMIDT

Ok nej, visst ej! Det er bare en Smule Hovedpine. Jeg har ikke sovet helt godt i Nat.

MENSCH

Tænk, det har jeg heller ikke. Det Billede! Jeg kunde ikke faa det ud af Tankerne. Og da jeg endelig faldt i Søvn, drømte jeg, jeg var Pilatus. Har De kendt Mage til Væv? Har Billedet ogsaa holdt Dem vaa-gen?

FRK. SCHMIDT

Jeg ved ikke — jo, maaske lidt — der var saa meget andet. Men vi skal vel til at begynde?

MENSCH

Det skal vi, ja. De har vel ikke hørt noget til, hvordan — hvordan — jeg mener, husker vel ikke, hvor langt vi kom — jo, nu har jeg

det. Altsaa: det øverste Lag, som ved en nøjere Undersøgelse faldt ind under — — som ikke i Tid lod sig henregne til — — Ved De hvad, Frk. Schmidt, jeg er bange, jeg faar min Bronkitis igen.

FRK. SCHMIDT Men dog! Jeg tror virkelig ogsaa, De ser en lille bitte Smule ikke helt rask ud; saa maa vi rigtignok passe paa; jeg sætter Kamillete over med det samme.

MENSCH Det stikker i Svælget. Og Tungen er svagt hvidprikket, egentlig lidt knoppet, — hvidknoppet, tror jeg, man kan sige.

FRK. SCHMIDT De skal ogsaa have Deres Uldvest paa.

MENSCH Jeg har ledt efter den hele Morgenstunden.

FRK. SCHMIDT Den hænger jo her. Lad mig hjælpe Dem i den. Saadan! Helt til Tops skal den knappes. Nu begynder Vandet at snurre. Kamillen har vi her i Skuffen fra forrige Uge. Men da glemte vi at læse over den.

MENSCH Skal det til?

FRK. SCHMIDT Det kan De tro. Det er det, der giver Kraften.

Vi be'r dig, Camille,
vor Snue at stille!
Øhø og Atisch,
kom aldrig tilbage!
Ex Lex Ax Pax
alle vore Levedage!

MENSCH Næ, nu kan det ikke slaa fejl.

FRK. SCHMIDT Saa ned med den, skoldende hed!

- MENSCH Av! Men saadan skal den være. Fru Trahne altid bare lunger den. — Nu vil jeg blot have ringet til Dr. Hülfe; jeg vil have nogle Sovedraaber til Natten. Det er ingenting til, at ligge vaagen og spekulere paa ingenting. — Ah, jeg føler mig bedre tilpas allerede.
- FRK. SCHMIDT Der kan De se!
- MENSCH Nu er jeg i Form til at tage fat igen. Mange Tak. — Jeg sendte saa Brev af Sted til Føreren i Aftes.
- FRK. SCHMIDT Det var rigtigt af Dem at gøre Alvor af det straks.
- MENSCH Nu skal vi se om — — Men er det Dem, Dorn?
- DORN (ind): Har De læst, hvad han har skriblet sammen imod mig, denne infame, blødhjernede Folkeforræder, som farter rundt og kalder sig Biskop endnu? Jeg rejste til Føreren med det samme, hvis jeg blot kunde for den Begravelses Skyld. Er det Tevand, De sidder med?
- MENSCH Nej, det er ikke. Det er Kamillete. Min Bronkitis er ved at —
- DORN Drik Rom! Kamillete lefler for Sygdommen, en ordentlig Romtoddy slaar den ned. — Har De læst min sidste Artikel? Hvad synes De om den?
- MENSCH Ja, naar De spørger mig, maa jeg jo tilstaa, at dette her med den oprindelige Ekstrapostrof i ottende Hieroglyf under sjette Dynasti —

DORN

Til Helvede med det Fagskrift! Jeg mener min sidste Artikel i tysk Kirkeblad. Den har De selvfølgelig ikke set? Nej. Jeg beviste der uomstødeligt, at Kristus tilhørte en arisk Stamme i Nordrigets Udkant. Nu skriver denne Biskop Beugel, som burde hedde Biskop Bengel — har De nogensinde set ham? Det er næsten det, der kreperer mig mest: han er en Mickey Mouse over for mig! Naa'r mig ikke stort mer end til Bæltestedet! Og se saa her! *Han* vil gendrive *mig*: Punkt 1, Punkt 2, Punkt 3 — indtil Punkt 14 — mageløst. Og denne Sprællemænd spadserer stadig frit om paa Gaden; Folk, der kender ham, tager Hatten af for ham. Saadan noget faar Lov at passere i et regeret Land! Men jeg rejser til Føreren i Morgen, naa, men altsaa i Overmorgen. Denne Begravelse ogsaa!

MENSCH

Sig mig, hvordan gik det i Mødet i Gaar? Sig mig, Mensch, det var det, jeg kom for, De er jo dog heller ingen Idiot, det vilde støtte mig overordentlig over for Føreren, om jeg kunde sige ham, at mine Anskuelser deles af en Mand som Dem. De mener da ogsaa, Kristus var Arier, ikke?

DORN

MENSCH

Jeg har saamænd aldrig før i Tiden spildt mine Tanker paa det østerlandske Gudevæsen. Det kom mig ikke ved, ikke som Menneske, slet ikke som Tysker. Hvad skal vi med Guder, saalænge vi blot har Mænd?

DORN

Jo, en Religion skal vi have. De har ingen, det er det, der er i Vejen med Dem. De er fortænkt. Kropslig set er De jo ikke under Middel, alligevel virker De spæd. Religionen giver Kraft og Kulør. Og Kristendommen er god nok, (tænder sin Pibe) blot vi indretter den efter vort Folks Behov. Det er jeg viss paa, De ogsaa vil sande med mig i, Frk. Schmidt.

FRK. SCHMIDT

Jeg ved ikke. Skal vi til at opføre et oldnordisk Drama i moderne Dragter, synes jeg, det er Synd for Odin kun at bruge ham til Statist.

DORN

Odin! Nej, ved De hvad, han er fra for længe siden. Maa jeg bede om Kristus, men NB! en tysk Kristus. Sandheden er jo, at Kristus var slet ikke saadan, som vi er vant til at faa ham slikket til. Det har jeg ogsaa sagt til Føreren. Der er mange Lighedspunkter, sagde jeg, mellem Dem, min Fører, og ham: Haandværkere er I begge fra Starten, med et visst Tilhold hos Toldvæsenet, og begge bliver I Folkeførere alene ved Ordets Magt. — Jamen har jeg ikke Ret?

MENSCH

Det har De muligvis. Men derfor behøver De ikke at lade Piben snorke.

DORN

Lader jeg Piben snorke?

MENSCH

Jeg kan finde mig i, De bruger daarlig Tobak, for jeg ved, det skyldes, De holder Dem til den tyske. Men der kan absolut ikke være

noget Fædrelandssind i, at De ikke hælder Sovsen ud.

DORN

Jeg siger altsaa, Kristus var ingen sødladen Svækling med Ghetto-smil. Tværtimod. Ved De, hvordan han saa ud?

FRK. SCHMIDT

Ved De det?

DORN

De kan tro, jeg ved det. Han var ikke Tøm-
rer, men Murer, tyve tunge Sten paa Ryggen
og op ad Stigen med Læset Dagen lang. Det
giver Muskler, mine Venner, det giver Ben og
Ryg. Barske Rynker i Ansigtet af at se mod
Solen. Og naar han oplod Røsten og talte til
Skarerne, har det runget i Fjældene.

FRK. SCHMIDT

Saa har han jo egentlig lignet Dem, Hr. Pro-
fessor.

DORN

Det var saa vel heller ikke den værste. —
Mødet i Gaar, sagde De, Mensch, hvad der
blev ud af det? Skraal og Panik. De vilde
ikke tro mig. Heller ikke for hans pæne,
kristne Svigerforældres Skyld. Men jeg skal
opsøge ham personlig og klemme ham Sand-
heden ud af Kroppen. Vi har vore Metoder.
De kan bande paa, han er Jøde. Naa, men
til Sagen! Det er af yderste Vigtighed, om
jeg kan regne med Deres Støtte, Mensch.

MENSCH

I Deres Opfattelse af Kristus som Arier?

DORN

Sig nu Ja.

MENSCH

Underligt nok er det Spørgsmaal ikke faldet
mig ind. Men jeg skal snarest undersøge det
nøje og give Dem mit Svar.

- DORN Herregud, lille Mensch, ingen Udflugter! Ja eller Nej?
- MENSCH Det er virkelig sandt, det racemæssige har jeg glemt for saa meget andet, der syntes mig vigtigere.
- DORN Hvadbehager?
- MENSCH Ja, der altsaa ubevidst maa have forekommet mig vigtigere. Men jeg kunde jo — nej — skönt —
- FRK. SCHMIDT Nej, det vil De ikke.
- DORN Hvilket?
- MENSCH Aah, det var noget helt andet, jeg kom til at tænke paa. Jeg har glemt at vise Dem et Par Potteskaar, jeg faldt over forleden Dag. Prøv at tage dem frem, Frk. Schmidt. De skal dog se dem, nu jeg husker det. Se nu her! Hvad siger De saa om det?
- DORN Meget morsomt. Kradseri, hvad? Meget sjov. Bondeskilderi. Men hvad Landsmand den Ka'l har været, er der jo ikke Tvivl om.
- MENSCH Det ser jeg nu.
- DORN Man behøver ikke Helfigur for at være klar over, at det har staaet skralt til med Forhuden — aah, undskyld, undskyld! Naa, nu pisker det igen paa Ruderne. Jeg maa af Sted. Men sig mig nu —
- FRU TRAHNE (ind): Der er en Herre, Hr. Professor.
- MENSCH Hvem? (Følger hendes Tegn og gaar med hende ud.)
- DORN Frk. Schmidt! Ikke sandt? Hvad? Enige?

- FRK. SCHMIDT   Nej, Hr. Professor, nej. Det vilde bare blive een stor Skuffelse for Dem.
- DORN   Visst vil det ej. Ikke knibsk. Det er Far her ikke vant til.
- FRK. SCHMIDT   Saa, saa, Hr. Professor! Lad mig være! Der bliver ikke noget af!
- DORN   Bevares! Som De vil! Saa skal De faa det, som De vil det!
- MENSCH   (ind): Jeg ved jo ikke rigtig. Det er Biskop von Beugel.
- DORN   Den Smædeskriver, kommer han her? Saa gaar jeg. D. v. s. *nej*. En Tysker deserterer ikke. Jeg bliver.
- v. BEUGEL   (ind. Og det er jo det ubegribelige, at han er en lille hjulbenet og snakkesalig Mand): Næ se, begge Professorerne! To Fluere med eet Smæk. Og jeg skal love for, der skal blive Smæk.
- DORN   Hvad er det, De ønsker, Hr. Biskop?
- BEUGEL   Det skal jeg sige Dem paa staaende Fod. Jeg ønsker, Lygtepælen lige uden for Deres Villa var lidt sværere.
- DORN   Det skal vel være en Morsomhed. Men det er en højst uanstændig. Jeg er den kommende Kultusminister. *Deres* Minister.
- BEUGEL   Ork, det kan ikke redde Dem. Bliver De ved at tirre Godtfolk med Deres Skriverads, klynger de Dem op. Ikke med *min* gode Vilje. *Jeg* siger: lad Manden skrive! Det kompromitterer han sig meget værre ved end ved at blive hængt.

- DORN Denne Samtale er for respektstridig. Jeg afbryder den.
- BEUGEL Kultusminister, sagde De. Næ, ved De hvad? De Rigets Kultusminister! Saa vil jeg hellere have Stalin.
- DORN Det skal jeg meddele Føreren.
- BEUGEL Lad være med det! Han tager ham ikke alligevel. Og Stalin selv vilde afslaa det. Nej, det er ingen god Ide. Men den er bedre end Dem. Hellere Fornægteren end Forfalskeren!
- DORN Er det mig, De vover — —
- BEUGEL Hvis Kristus skal laves om til en Sørover som Odin og de andre gamle Vikingekanutter —
- DORN Det er vore Forfædre, De besudler med Deres Ord!
- BEUGEL Ja, de gamle Bersærker, der huserede her for et Tusind Aar siden, de var vitterligt, inden Kristendommen fik sat lidt Skik paa dem, værre, end Jøderne nogensinde har været.
- DORN Hr. Professor Mensch, i Deres Hus befinder sig en Mand, der haaner Føreren, hans Ideer og hans Kamp. Kan De tie til det? Fremhæve Jøderne paa Bekostning af — —! Jøderne! Fejeskarnet i Folkenes Rendesten. Disse fædrelandsløse, der hader os, som har et Fædreland, disse fra al Sammenhæng løsrevne, blottede for Tro, for Idealer — har kun deres modbydelige Sammenhold, som Rotter med Kræftskaar, hvem Halerne gror sammen paa.

Alle Ulykker stammer fra dem: Mændenes Pengefebrilskhed, Kvindens Liderliggørelse, Hjemmenes Opløsning — —

BEUGEL Og saa regner det altid paa de Dage, min Kone skal tørre Tøj! Jo, det er en forbandet Nation.

DORN Hvad gør det? Regner? — æh — Hr. Biskop, jeg troede, De var en alvorlig Mand.

BEUGEL Nej, det er jeg Gudskelov ikke. Dem har vi altsaa for mange af her til Lands. I mine unge Dage, mine 4 Aar i Skyttegravene — da var jeg en alvorlig Mand. Og nær ved at miste min Forstand. Men saa traf jeg Morten Luther. Han lærte mig, at en Kristen har et godt Humør. Siden mødte jeg Kristus, han var bedre endnu, han hviskede mig i Øret: lad dem bare slaa os ihjel Langfredag, vi lurer dem Paaskemorgen. Siden da er der ingenting, der gaar mig paa Nerverne mer.

DORN Deres Udtalelser er statsfarlige, Hr. Biskop. Staar det Dem klart?

BEUGEL De truer! Hoho, De truer med Koncentrationslejr! Men ved De, hvad *jeg* gør? Jeg vander mine Jordbær selv. 2½ Skæppe Land. det er 25 Spandfulde 3 Gange om Dagen, hvis Forsommeren er tør. Mig forskrækker De ikke ved at sætte mig til at trille med en Bør. Og vil De gøre *det* ved mig, der er værre, saa — se ovenfor!

Se, det var den ene Flue! Og nu, meget ærede Professor Mensch! Jeg —

DORN

Nej, Hr. Biskop, saa let faar De ikke det sidste Ord. Den Paaskemorgen, De slog paa før, er just den, der nu er oprunden over vort Folk. De 4 Aar i Skyttegravene, De talte om — husker De vore Fjenders Tal? England og Frankrig, Rusland, Italien, Japan, Amerika — 23 mod een. Alle Verdens Folk stod op imod os, og vi slog dem, Sejr over Sejr. Men der var eet Folk, vi ikke kunde slaa, for det kæmper ikke, et fremmed Folk midt i vort. Det lammede os indefra, saa vi omsider brød sammen. Det Folk vandt Kri-gen; det saa vi i de følgende Aar; i Kulde og Hunger gik vi Tyske paa vore egne Gader, mens Champagnen skummede for *dem* paa Redaktioner og Teatre, i Luksusmagasiner og Bankpaladser. Svar mig, at jeg lyver, hvis De kan.

BEUGEL

Aldrig fortæller Biblen, at Israel hjemsøgtes uforskyldt. Men en Israelit har hært min tyske Mund at sige Morgen og Aften: Forlad os vor Skyld, *som og vi forlade vore Skyldnere!* Lovgiv saa, kristeligt, for dette Folk i vort Folk! Men at tage Menneskeret-tighederne fra Mennesker, er at gøre sig selv til Forbryder.

DORN

Er det Føreren, De behager Dem i at kalde Forbryder?

BEUGEL

Jeg ærer Føreren. Jeg regner ham for saa nær ved at være en Gud, som det er muligt, naar han dog blot er et Menneske. Som Men-

neske har han Brug for en Kirke til at sige sig, naar han fejler. Og Brug for Hjælperne — ikke af den Slags, der selv melder sig, men for de bedste i Folket. Ikke een af dem kan han undvære længere. Derfor, Hr. Professor Mensch, jeg ved, De vil ikke, men De skal, skal, for hans Skyld, for Tysklands Skyld, blive vor nye Minister.

MENSCH

Jeg? Men hvad er det for uansvarlig Tale?

DORN

Aha, De har Brug for et Navn nu, i Deres Angst for en Mand.

BEUGEL

Professor Mensch, De vil ikke forlade Deres Forskerro, værger De for Dem. Er det ikke vor Ærespligt at opgive eget Velvære for Helhedens Skyld? De forstaar Dem ikke paa det praktiske, undskylder De Dem. De ved, De faar de dygtigste Hjælperne under Dem. De er ikke Kristen, indvender De. Nej, men De er ædel og retsindet. De har den Karakter, ja, og det Navn, der kan faa os alle til at tie.

DORN

Hvormed han mener, at De er svag, saa De vil lade Dem regere af ham.

MENSCH

Hr. Biskop, De maa ikke bede mig om saadant. De gør mig ængstelig. Min Konstitution kan ikke taale det. Alle Mennesker kommer nu og vil slæbe mig ud i det Liv, hvor jeg ikke hører hjemme og ikke har Ret til at vise mig. Jeg tilhører hverken Personer eller Partier. Lad mig i Fred. Jeg er Videnskabsmand.

- BEUGEL De er tysk Videnskabsmand, som jeg er tysk Kirkemand. Tysklands Ære kan ikke være os ligegyldig.
- DORN Ære! Tyskland! Dem! Hahaha!
- BEUGEL Vore Børn skal ikke engang beundre vort Aarhundredes Storhed og blues over den Pris, vi betalte for den. Er det saa stort at være stor? Hellere Johannes Døber i Fængsel end Herodes paa Kongetronen. Kernen i vor Kamp, om Kristus var Arier eller ikke, er jo denne: Skal Tyskland til Gud have Sandheden eller sig selv. I denne Kamp ved jeg, at De, Hr. Professor Mensch, af hele Deres — — Hvad er det for et Optog paa Gaden?
- DORN Hvorhenne? Ah, saa har de nappet ham! Saa er det kommen frem!
- MENSCH Hvad er det nu for en Forstyrning igen?
- FRK. SCHMIDT (løber til det ene Vindue. I et Skrig): Nej! (Løber til det andet): Nej! (Ser raadløs paa dem. Styrtter ud.)
- DORN Kvindfolk!
- BEUGEL Hvem er den Mand med Haandjern paa?
- DORN En af Deres Venner, Hr. Biskop! En Jøde! Direktøren for Biblioteket her. Har begaaet Svig med Arierattesten.
- BEUGEL Og I vil blive ved? Med Inkquisition, med alle Slags Middelalderforvildelser vil I blive ved med at vanhellige Tysklands Navn! Smil bare! Jeg ved det nok, jeg er en lille latterlig Mand! Kald mig kun Nar, men glem saa

ikke, det var Narrens Embede at sige Sandheden ved Magtens Hof. Der spiller mig en Lue herinde bag Tænderne, se, den er rød. Holder I ikke op, skal jeg tænde en Ild over Tysklands Byer og Sletter og Bjerge med den. Vi er Tusinder, vi er Titusinder, Hundredtusinder, der vil løfte vore Hænder imod jer, til I enten bøjer jer eller nagler dem, I — Farisæer, som I engang naglede hans. (Ud. Dorn ser spottende efter ham. Mensch har skjult sit Ansigt i sin rystende Haand.)

IV.

MENSCH   Aah, kære Frk. Schmidt, maa jeg hjælpe Dem Frakken af? Jo, lad mig nu! For hvor er jeg lykkelig ved at have Dem her igen! Hvor har De dog været alle de tre lange Dage? Deres Telefon svarede ikke. Ingen havde set Dem. Alskens Tanker har jeg gjort mig. Hvor har De dog været?

FRK. SCHMIDT   Ligget paa min Seng. Havde lukket mig inde. Var blevet træt, Hr. Professor, ikke andet end træt.

MENSCH   At De er her igen! Velkommen! Dagene falder mig saa træge uden Dem.

FRK. SCHMIDT   Det værner Professoren sig hurtigt til. Saa snart som —

MENSCH   Det værner Professoren sig slet ikke til, nej. Hvad er det for noget at sige? Nu skal De komme hver Dag lige som før — det vil sige — jeg vilde jo hellere — jeg havde tænkt mig, at — jeg har jo nu haft Ro til at gennemtænke — gennemgaa mine — jeg har savnet Dem saa rent mer, end jeg havde tænkt mig det muligt. Til sidst har jeg maattet spørge mig selv: »Er det den gode

Arbejdskammerat, du ikke kan undvære?»
Hertil er utvivlsomt at svare: »Ja, det er
det.« Men Svaret er næppe udtømmende.

FRK. SCHMIDT
MENSCH

Kære Hr. Professor, det, De nu vil sige —
Vent lidt. Ikke afbryde. Saa faar jeg slet
ikke sagt noget. Og De ved ikke, hvad jeg vil
sige. Jeg ved det nemlig ikke selv. Men jeg
har altsaa prøvet at analysere mine Følelser.
Og jeg maa sige: jeg har ikke hos mig fundet
Begæret, den voldsomme Higen, eller hvad
man nu vil kalde det. Denne Affekt vil vi
maaske ogsaa snarere kunne vente at finde
hos Ynglingen. Jeg ved følgelig ikke, om jeg
paa indeværende Stadium med fuld Sandhed
tør benytte mig af det Udtryk, at jeg elsker
Dem, men givet er det, at De indtager en
saa central Plads i mit Bevidsthedsliv, at
det vilde være mig en dyb Tilfredsstillelse,
om De kunde tænke Dem at indtage en til-
svarende Plads i mit Hus?

FRK. SCHMIDT

Kære, kære, kære Professormand! Hvis De
for bare 5 Dage siden havde sagt det der til
mig — jeg vilde have skreget af Lykke, jeg
vilde have fløjet Dem om Halsen, jeg vilde
have væltet Dem rundt paa Gulvet og bidt et
lille Hul i Deres Kind —

MENSCH

Men Gudbevares!

FRK. SCHMIDT

Men nu er der siden sket saa meget.

MENSCH

Jamen, jeg forstaar da slet ikke — den Smule
Uoverensstemmelse — —

- FRK. SCHMIDT   Jeg kan vist nøjes med at svare Dem det, jeg kom for at sige Dem.
- MENSCH   Hvad kom De da for at sige mig?
- FRK. SCHMIDT   At — at jeg — at jeg er — nej, jeg kan ikke, det er heller ingen Nytte til, hellere gaa uden at sige noget, bare gaa. Farvel.
- MENSCH   Nej, kære Frk. Schmidt, det faar De ikke Lov til, nej, saadan kan De ikke — kan vi ikke gøre ved hinanden. Nu skal De forklare mig — —
- FRK. SCHMIDT   De maa ikke bede mig om Forklaring paa nogetsomhelst. Bare lade mig slippe, bare bort nu, ellers — jeg kan ikke længere magte mig selv.
- MENSCH   Men lille Frk. Schmidt dal
- FRK. SCHMIDT   Der ser De selv. Mine Smaating nede i Kælderen — kun tage dem med mig og saa løbe. Tak. (Ned.)
- MENSCH   Er det til at begribe? Men der maa — alt i Verden har jo en Forklaring. Den maa kunne udtænkes. Lad os nu gaa rent logisk frem. Ja, saadan maa det være: hun maa have en Sygdom. En hemmelig Sygdom. Der er saa meget med Kvinder, man ikke ved. Men hvad gør det? Tværtimod! Hun kan da meget bedre blive plejet i et Ægteskab. Jeg tror sandelig, jeg vil — ja, det vil jeg, jeg vil prøve at ringe til Dr. Hülfe. (Tager efter Telefonen.) Kom! Men er det —? Hvem er det? Er det — er det Dem, Frk. Fürst?

- FRK. FÜRST Maa jeg prøve at sidde lidt her?
- MENSCH Det maa De da rigtignok. Skal jeg ikke skaffe lidt Vin eller Kage?
- FRK. FÜRST Tak, ingenting. Og heller ikke sige noget til mig. Bare sidde stille. Maa jeg det?
- MENSCH Det maa De da rigtignok. Saa tier vi begge to. Er det saadan, vi vil have det helst?
- FRK. FÜRST Ja Tak. Hr. Professor, De er saa klog. Tror De, der er noget vanskabt ved mig?
- MENSCH Men Barn da!
- FRK. FÜRST Der maa vel være noget galt ved mig, noget unormalt, naar jeg kunde elske saadan en?
- MENSCH De vidste jo ikke, han var Jøde.
- FRK. FÜRST Jeg maatte kunne have følt det, synes jeg. Havde jeg været en sund tysk Pige, maatte der have været et Instinkt i mig, der gøs tilbage, naar han nærmede sig — noget, der vendte sig inden i mig under hans Kærtegn. Men jeg syntes bare, det var saa usigeligt dejligt.
- MENSCH Jo, men — ja.
- FRK. FÜRST Jeg tror ikke, jeg kommer igennem det. Mor græder og græder og græder, og Far er taus og taus og taus. Og jeg selv gaar rundt mellem Folk og føler mig saa — ja, helt ligesom afklædt, ligesom helt blottet, og alle de Steder, hvor han har rørt mig, der brænder det — af Skam.
- MENSCH Kære, lille Frk. Fürst, Frk. Schmidt er her, maa jeg ikke prøve at kalde paa hende?

- FRK. FÜRST   Nej Tak. Det var Dem, jeg gik efter. De er saa klog og saa fin. Jeg tænkte, maaske De havde et Ord, der kunde hjælpe en lille Smule.
- MENSCH   Havde jeg bare, ja! Kendte jeg endda et eller andet Analogitilfælde! Men De skal se, Frk. Fürst, De er ung, og Tiden den læger — —
- FRK. FÜRST   Det siger man jo. Ja Tak. Saa maa jeg nok hellere gaa igen.
- MENSCH   Jeg skal vel ikke vise Dem mit nye Fund, det vi talte om, sidst De var her?
- FRK. FÜRST   Jo, mange Tak. Det er venligt af Dem. Blot det maa vente lidt. Til en anden Gang. Saa tror jeg, jeg bedre kan fordybe mig i det. Tak, fordi jeg maatte sidde her. Tak. (Hun vender sig for at gaa.)
- DR. HELM   (staar i Døren).
- FRK. FÜRST   Dig? dig? Har de sluppet dig ud?
- DR. HELM   Jeg saa, du gik herind. Jeg har ventet derude. Nu kunde jeg ikke vente længere.
- FRK. FÜRST   Hvorfor har de sluppet dig ud? Var det en — Fejltagelse?
- DR. HELM   Paa Betingelse af, jeg forlader Landet, slap de mig — løs. — Röslein!
- FRK. FÜRST   Du er altsaa en —? Rør mig ikke! Væk fra mig! Væk! Aldrig se ham mere! Aldrig! Fy! (Ud.)
- DR. HELM   Hr. Professor, der vil komme en Morgen, da denne Trolddom ophæves. Jeg vil drage til

Jerusalem og vente paa den og saa igen rejse herhjem til min Pige. Vil De, Hr. Professor, hjælpe til med, at Natten ikke skal vare for længe?

- MENSCH Maa jeg bede Dem forlade mit Hus!
- DR. HELM (bøjer Hovedet). Jeg beder undskyldte. Farvel. (Ud.)
- MENSCH (staar lidt svajende, griber sig saa til Brystet med begge Hænder, da lyder der Trin, og han ranker sig op).
- FRK. SCHMIDT (op fra Kælderen med en Taske i Haanden). Saa er jeg færdig.
- MENSCH Færdig? Nej, De er ikke færdig! Nu begynder vi først. Giv mig saa den Taske, lille Kvinde.
- FRK. SCHMIDT De maa ikke. Det er syndigt. Jeg er dog kun et Menneske.
- MENSCH Nej, De er to Mennesker. For nu hører De sammen med mig.
- FRK. SCHMIDT Aah, om vi kunde rejse bort sammen, langt bort, til en anden Klode!
- MENSCH Det var nu saa fjernt igen. Men er det Sol, De trænger til, og Saltvand maaske — De ved, det Rejseliv er ikke noget for mig, men for Deres Skyld skal jeg gerne tage mig et halvt Aar paa ved et Badested.
- FRK. SCHMIDT Om det var muligt! Californien maaske?
- MENSCH Vi kunde vel ogsaa nøjes med Italien!
- FRK. SCHMIDT Et Aar! bare et Aar! Jeg gav gerne Resten

af mit Liv for det halve Aar. Men jeg tør jo ikke, bør jo ikke.

MENSCH

De baade tør og bør. Det siger jeg. Paa mit Ansvar baade tør og bør, baade skal og maa. Giv mig saa Deres Haand. Saadan. Næmen har De da saa smuk en Haand. Nu har jeg kendt den Haand igennem 4 Aar og aldrig set før, at den er saa smuk. Jeg har kun studeret en, der var smukkere, den var til Gen-gæld ogsaa tre Aartusind ældre, Dronning Nefrits af Ægypten. Men denne er blødere.

FRK. SCHMIDT

Og saa længes den efter Dem. Og har gjort det længe. Længes efter at være god ved Dem, at lave Mad til Dem, De kan taale, svare paa dumme Breve for Dem, holde alle Ærgrelser borte fra Dem, frem for alt: stryge Dem over Panden.

MENSCH

Tak! Tak! Der dages noget for mig om, at Livet er rigere, end jeg vidste af.

FRK. SCHMIDT

Tal ikke om Livet. Lad mig glemme »Livet«, lad mig tro, at der ikke er nogen anden Verden til end den, at jeg elsker Dem, Mensch, den Verden af Lykke, at De giver mig Lov til at sige til Dem: jeg elsk — — Hvad er det for en Hat?

MENSCH

En Hat? Den der? Ja, hvad er det for —? Aah, han har glemt sin Hat.

FRK. SCHMIDT

Har han været her? Har de givet ham fri?

MENSCH

Paa Betingelse af, han tager over Grænsen. Ja, han slap naadigt.

- FRK. SCHMIDT Han slap naadigt, ja. Men nu maa jeg gaa.
 MENSCH Gaa? Hvad er det for Snak? Hvad kommer
 det Menneske os ved?
- FRK. SCHMIDT Jo, det gør han. Han er min Bror. Skuespil-
 lerinden Sara Levi er mig.
- MENSCH Er De fra Forstanden?
- FRK. SCHMIDT Det er sandt, Hr. Professor. Og nu gaar jeg.
 MENSCH Sandt? De er — De er en —? I 4 Aar har
 De gaaet her og været en —? Har paa det
 groveste bedraget mig? Ikke mig alene! Uni-
 versitetet! Ikke det alene! Men det ophøjede
 Begreb, Universitetet og jeg tjener: Sand-
 heden.
- FRK. SCHMIDT Jeg har undskyldt mig med, at det Arbejde,
 jeg gjorde her —
- MENSCH Og ham, Deres — Bror, har De faaet snydt
 herind ogsaa, under falsk Navn, falske Fore-
 givelser, til at tage Pladsen op for Folk af
 vor egen Stamme, ærlige tyske Mænd.
- FRK. SCHMIDT Min Bror og jeg har begge to —
- MENSCH Gaa med Dem! Har jeg i disse Dage krum-
 met mig under Samvittighedskvaler, om vi
 mon gør jer Uret, fik jeg nu Syn for Sagn
 for, hvordan I hjælper hinanden til Fadet
 og skrupelløst bruger alle Midler for at til-
 rane jer, hvad der er vort. Og De er den
 Kvinde, jeg for et Øjeblik siden kunde tænke
 mig at —! Saa slangefarlige er I altsaa.
 Giftkryb! Ud af mit Hus!
- FRK. SCHMIDT Tak for hver lykkelig Arbejdets Dag sam-
 men med Dem! (Ud.)

MENSCH

(driver rastløs rundt. Saa skriger han mod Skrivebordet). Du skal lukke dine Øjne. Jeg ved nok, du ligger og stirrer dernede. Men du er død. De dræbte dig dengang. Og to Aartusinders Jord ligger paa dine Øjne. Ergo er det umuligt, du kan se.

Aah, disse Jøder! Pestbaciller omkring os! Jeg aabner min Pung for at købe mig Føde, der sidder en Jøde i den. Jeg gaar til min Seng for at finde Hvile, en Jøde har skjult sig i den. Selv i mit Hjerte, mit tyske Hjerte, sidder, uudryddelig, Jøden.

Ja ja, som du vil da, du døde Billede af den døde, som du vil da! jeg er for svag imod dig; jeg faar tale med hende endnu engang; før jeg sletter hende ud af mit Sind og mit Minde, skal hun have min Haand til Farvel.

FRU TRAHNE

(ind.) Professoren ringede.

MENSCH

Frk. Schmidt — er hun gaaet?

FRU TRAHNE

Tror De, hun saa meget som bød mig Farvel! Jeg synes ved Gud i Himlen, at den Dame —

MENSCH

De maa indhente hende. Jeg har noget at sige hende.

FRU TRAHNE

Indhente? Hvordan skal mine gamle Ben kunne —

MENSCH

Og det med det samme! Afsted!

FRU TRAHNE

Den milde Gud fri og frels' og bevar' os!
Ja ja, ja ja, jeg skal skynde mig.

- DORN (ved at væltes af hende). Au, hvad vil hun ind i min Mave for? Der er Surkaal og Flæsk nok i Forvejen. — Hvad var det for en Fart, hun havde oppe, den Gamle? Var De ved at øve Voldtægt imod hende, Mensch? — Goddag, Kollega. Op og staa! Jeg kommer til Dem med Hilsen. Fra Føreren.
- MENSCH Ja?
- DORN Han lyttede med største Velvilje til et Forslag fra mig. Ved De, hvad det gik ud paa, Farlil?
- MENSCH Nej?
- DORN Tysklandsprisen til Dem!
- MENSCH Ja.
- DORN Hører De, hvad jeg siger. Føreren giver Dem Tysklandsprisen, den største Ære, der kan blive nogen Folkefælle til Del! Hvad siger De saa?
- MENSCH At det er smukt gjort af Føreren. At jeg skønner meget paa det.
- DORN I Morgen Kl. 1 i selve Hoveduniversitetets Aula vil han personlig lade den overrække til Dem.
- MENSCH Tilgiv mig, Dorn, jeg kan ikke takke rigtigt i Øjeblikket. Men hils Føreren fra mig og sig, jeg ved, i Morgen vil blive den største Stund i mit Liv.
- DORN Føreren, der jo altid handler hurtigt, har handlet yderligt hurtigt her, fordi, bad han

mig sige, han er levende interesseret i den Gave, De skrev til ham om.

MENSCH

Den giver jeg ham saa ved den Lejlighed.

DORN

Det regner han med. Et samtidigt Billede af — —! Hvilken tysk Bedrift! Hvilken almægtig germansk Sensation! Og det har De kunnet gaa stille med og ikke engang vist en Kollega!

MENSCH

De saa det jo, Dorn.

DORN

Hvad saa jeg?

MENSCH

Jeg viste Dem det jo.

DORN

Viste mig? Hvad siger De? Det lille Kradsværk, jeg flygtigt kastede et Blik paa! Var det det?

MENSCH

Det er det.

DORN

Det af ham, Jøden?

MENSCH

Det af ham, Jøden, ja.

DORN

Undskyld, Kollega, der tager De fejl.

MENSCH

Hvad gør jeg?

DORN

Det Billede var af en — af en — en Agerdyrker for mindst 2500 Aar siden.

MENSCH

Hvordan vil De bevise det?

DORN

Det vil jeg bevise derved, at Kristus var ingen Jøde.

MENSCH

Men naar nu Billedet viser, han var?

DORN

Saa er Billedet ikke af ham.

MENSCH

Og naar jeg nu siger, det er?

DORN

Saa staar Deres Ord ikke længer til Troende.

- MENSCH Mit Ord? Mit Ord som Videnskabsmand?
- DORN De kan vel ogsaa fejle. De er ikke ung læn-
ger, Mensch. Tænk paa det. — Saa, saa! far
nu ikke op! Husk Dem hellere om! Min før-
ste Gerning som Minister var at sætte Bispen
under Slaa! Min næste at faa Dem tilstillet
Tysklandsprisen. I samme Øjeblik det sker,
skulde De, Rigets Stolthed, De, som jeg selv
har gjort til Rigets Stolthed, staa op og
give Biskoppen Ret. Hvad vilde Følgen
blive?
- MENSCH Jeg spørger ikke om Følgen. Jeg spørger om
Sandheden.
- DORN Ja, det gør vi ved Skrivebordet. Men ude paa
Gaden har vi Livet til Indsats. Der er ikke
Raad til Pedanteri. Hvad vil De opnaa ved
Deres Halsstarrighed? Hidse Folket op mod
Føreren? Borgerkrig og Kaos igen? Sagens
Kerne er denne: holder De med Fædrelandet
eller med Koblet af Marxister, Kommuniste,
forskruede Kristne og Jøder?
- MENSCH Betyder dette, at en af min Førers betroede
Mænd staar og siger til mig, at Fædrelandet
kun kan leve ved Hjælp af Løgn?
- DORN Kære Mensch, De lever i en Uvirkelighedens
Verden af Principper. Sandhed og Løgn er
jo bare Begreber. Livet har Realiteter. Men
Livet kender De ingenting til. De har Deres
Plads mellem Potteskaarene i Deres Kælder,
dær er ingen saa god som De, det indrøm-

mer vi alle. Men oven for Kælderen, derude, der kræves Robusthed. Lad mig om den!

MENSCH

Fik Føreren at vide, hvad De her har sagt —

DORN

Føreren taler gennem min Mund.

MENSCH

De lyver.

DORN

Saa spørg ham selv!

MENSCH

Ja, det vil jeg. Jeg vil selv . . . . Hvad smiler De af? Nej, jeg vil ikke spørge. Jeg vil ingenting risikere. Min Konstitution taaler det ikke. Jeg vil ikke spørge. Jeg vil handle. Jeg vil i Eftermiddag lade tage Fotografier af Fundet og sende dem ud over Landet. Og jeg vil tilkalde Pressen og give den Besked. Saa faar De ingen Tysklandspris.

DORN

MENSCH

Jeg vil ingen Tysklandspris have. Jeg er ikke til Fals. Der fik De den, om De ellers forstod den: *jeg* er ikke til Fals.

DORN

Kære Professor Mensch, dette gaar ikke. De indtager en saadan Stilling i Tyskland, at Regeringen ikke kan lade sig falde i Ryggen af Dem. Jeg henstiller derfor, at De udleverer Billedet til mig nu med det samme at opbevare et sikkert og for Menigmand utilgængeligt Sted.

MENSCH

Det gør jeg ikke. Jeg ringer til Fotografer og Presse straks.

DORN

Jeg forbyder Fotograferne at fotografere og Pressen at skrive. Hvad vil De saa?

MENSCH

Saa vil jeg selv skrive det ud over Tyskland, at jeg har et Billede af Kristus, som godtgør, han var Jøde.

- DORN Saa ringer jeg til Ambulancen og lader Dem indlægge. Hvad vil De saa?
- MENSCH Ja, hvad vil jeg saa? hvad vil jeg saa?
- DORN Kære Professor Mensch, Kollega, Ven, Folkefælle, frem for alt: Æresmand! dette Billede, De har fundet, er indtil videre af en israelitisk Bonde fra mindst 500 før vor Tidsregning, det forandrer jo intet i dets Værdi som Kunstværk. I Morgen leverer De det i Førrens Hænder. Han bestemmer, i hvilket Omfang det foreløbig skal vises frem. De lader det hverken afbilde eller omtale eller ses af andre eller noget som helst andet ske med det, inden De afgiver det til ham. Det giver De mig Haand og Ord paa. Kom saa!
- MENSCH Ved De, hvad det er, De ønsker af mig?
- DORN Det er ikke Ønske. Det er Befaling.
- MENSCH Ved De, hvad det er, De befaler mig?
- DORN Det er ikke mig, der befaler. Det er Fædrelandet.
- MENSCH Ja ja da. Ja ja. Altsaa: jeg foretager mig intet med Billedet udover at tage det med til Føreren i Morgen, naar han vil overrække mig Prisen. Er De saa tilfreds?
- DORN Nu kender jeg min gamle medgørlige Ven igen. Tyskland takker Dem, Professor. Saa er alt i Orden. Det kan De da ogsaa sige Dem selv: en Jøde kan ikke være Gud for dette Folk.
- MENSCH Det begynder jeg nu at forstaa.
- DORN Paa Gensyn til Hyldesten, frater! (Ud.)

- FRK. SCHMIDT (ind). Jeg har ventet derinde, Hr. Professor. Var der noget mere, De vilde mig?
- MENSCH Maaske var der det. Ja, det var der. Jeg vilde sige til Dem, at det, jeg sagde før — nej, det vilde jeg vel ikke. Men jeg kunde spørge Dem, hvordan skete det, at — hvordan bar De Dem egentlig ad med at komme ind ved Universitetet her?
- FRK. SCHMIDT Hvorfor vil De vide det nu, da alt det er forbi?
- MENSCH Hvordan gik det til, Sara Levi blev Frk. Schmidt?
- FRK. SCHMIDT Det var visst en skamskudt Hare, der hjalp mig paa Vej.
- MENSCH En Hare?
- FRK. SCHMIDT En schlesisk Landsby stammer jeg fra. Mor er ikke Jøde, Far havde glemt, han var det. Ingen lod os mærke noget. Mange Børn var vi og meget fattige. Jeg var den sidste. En Onkel lod mig læse. Arkæologi var min Lyst, men saa fik jeg en Raptus for Scenen —
- MENSCH — og blev Revysangerinde.
- FRK. SCHMIDT Først, ja. Siden fik jeg Lov at spille Schiller. Og en Shakespeareaften, efter en En Skærsommernatsdrøm, spændte Studenterne sig for min Vogn. 2 Maaneder efter, i samme Forestilling, smed de mig raadne Æg i Ansigtet. Var min Kunst blevet saa meget ringere paa to Maaneder? Jeg var et Barn paa kun tyve Aar og begreb ingenting.

- MENSCH   Og saa flygtede De til London?
- FRK. SCHMIDT   Jeg tog hjem til Mor. Men kunde ikke holde ud at gaa derhjemme. Længtes efter Kammeraterne, efter Lys og Fest og Bifald. Samtidig skreg alle Aviser, skreg Førerens Stemme i Radioen, at vi Jøder var Dyr og Djævl.
- MENSCH   Men *De* var jo ikke Jøde?
- FRK. SCHMIDT   Jo, saadan følte jeg mig nu. Føreren har Ret i, at det ariske Blod er saa svagt, at nogle faa Draaber jødisk i et Menneske er nok til at fordærve alt det ariske.
- MENSCH   Intet ondt om Føreren!
- FRK. SCHMIDT   Nej, intet ondt om ham! Intet ondt om dem, der siger alt ondt om os! Der tror det selv, der faar andre til at tro det, ja, der brøler det ud saa højt og saa tit, at de endogsaa faar bildt os selv det ind! Jeg gik derhjemme og følte mig efterhaanden som et liderligt Kreatur, der havde været med til at pervertere tysk Aandsliv med min betændte Kunst. Og en Dag stjal jeg Mors Tørresnor og løb ud i Skoven.
- MENSCH   Menneskebarn!
- FRK. SCHMIDT   Jeg stod ved et Træ i Skovbrynet. Da saa jeg en Hare springe paa Marken midt mellem Hunde og Jægere. Et Skud! Skrigende faldt den, kom op igen, et nyt Skud, atter faldt den, kom atter op, sled sig hen til en Plovfure, krøb sammen der og gav Rollen

som Jordklump. Hundene for over den, Jægerne ledte klods op ad den, men saa dygtig Skuespiller var den, at den fik dem *bedraget* og frelst sit Liv.

MENSCH

Ja.

FRK. SCHMIDT

Der brændte en Bølge gennem mig, af Trods og Livsbegær. Jeg smed Rebet fra mig, hjem til Mor, for mine sidste Penge af Sted til London, genoptog mit Studium, skaffede mig falske Papirer, et nyt Navn, fik mit Ansigt ændret ved en Operation, mit Haar affarvet, Knude i Nakken, min Stemme lagt om, og aldrig en Cigaret mer, aldrig en Sang. Snart havde jeg et Navn som Artikelforfatter i tyske Fagskrifter —

MENSCH

Og saadan kom De ind som Docent hos os!

FRK. SCHMIDT

Ja, det lykkedes mig. Og hvor var jeg lykkelig! Og hvor passede jeg paa! Og hvor var det strengt! I Fuldmaanenaatter er det sket, jeg har listet mig op i Skovene og sunget for Fyrretræerne, de stod saa alvorlige og lyttede, de vilde nok høre paa mig, selv om jeg ikke var Arier. Men naar jeg saa holdt op, klappede de ikke, de tyske Træer, og saa blev jeg alligevel angst.

Da kom Lykken til mig igen engang i Samarbejdet med Dem. Men inderst inde sagde noget til mig: hvad er det, du gør! Du maa afbryde; du ved dog, du har ingen Ret til Lykke; du er jo af Jehovas Folk.

- MENSCH Ret til Lykke? Jehovas Folk? Vi tror ikke paa Guder her.
- FRK. SCHMIDT Og da det saa kom sig før, som jeg jo hele Tiden trods alle Haab og Drømme godt har vidst, at det maatte komme — da jeg hørte alle de Ord, jeg efterhaanden kan udenad, fra den Mund, jeg syntes det maatte koste mig Livet at høre dem af, da døde jeg dog ikke. Nej, for I kan ikke dræbe mig mer. I taler om, at Tyskland har holdt ud mod en Verden i 4 Aar. Men jeg da? Jeg har holdt ud mod Verden i 4 Aartusinder. Slæb mig til Golgata, saa tit I vil, jeg rejser mig atter fra Døden og gaar ud til ny Lidelse. Uovervindelig. For Jehova er Livets Gud.
- Ja, saa har jeg talt og kan gaa.
- MENSCH Før vi skilles, Sara Levi — eller nej, Frk. Schmidt, Frk. Schmidt lidt endnu! Kom herhen! Vil De hjælpe mig endnu engang? Vi vil pakke Billedet ud sammen. Og sammen se paa det, saa vi aldrig glemmer det. For i Morgen skal det gives til Føreren, naar han rækker mig Tysklandsprisen.
- FRK. SCHMIDT Har De faaet den! Det gør mig glad.
- MENSCH Det vidste jeg. Derfor skal De ogsaa være til Stede i Morgen.
- FRK. SCHMIDT Jeg? Hos Føreren?
- MENSCH De har delt mit Arbejde. Saa skal De ogsaa være Vidne til min Triumf. Jeg skal sørge for, at en Plads reserveres Dem, nær ved det Sted, hvor jeg staar.

- FRK. SCHMIDT De kan faa Ubehageligheder af det, naar det engang kommer frem, jeg er en uren. Jeg tør ikke. For Deres Skyld.
- MENSCH Se rigtigt paa Billedet. Ja, De fik Ret, det er ham, det er Menneskesønnen. Vi tre skal være sammen hos Føreren: Billedet og De og jeg. Kan De ikke se det paa det?
- FRK. SCHMIDT Billedet — og De — og jeg?

V.

Rigsuniversitetets pragtfulde Aula.
Fører og Rigets Mænd med Damer.

DORN

(med Prisdokumentet i sin Haand). — — — — —
i Kamp og Kraft. I dette det største Aarhundrede i vort Folks tusindaarige Historie, hvor ved en Revolution uden Krænkelser andres Liv og Ejendom og Ære een Ildsjaal har indbrændt i de Millioner Folkefællers Sjæle, at for en Nation som vor er intet Maal unaaeligt, blot den renser sig fra alt fremmed og tror til Grunden af sit urgermanske Væsen paa sig selv, i dette Helteaarhundrede har De, Hr. Professor Mensch, som en af de første bag Høvdingen, været med til at skabe Stordaad, der løftede Folket i dets egen Bevidsthed og tvang en modvillig Verden i Knæ for, hvad tysk Aand formaar. Hvor stor er da min Lykke ved nu i Nærværelse af min Fører og Rigets høje Adel at kunne overrække Deres Excellence Fædrelandets Tak til sin store Søn! (Hilraab og Haandklap.)

MENSCH

(har staaet usædvanlig rank, nu bøjer han Hovedet og modtager ikke det fremrakte Dokument). Min

Fører, Marsjaller og Excellencer, Kammerater af det tyske Blod! Inden jeg modtager denne stolte Gave —

DORN

(uroelig). Afbryd Radioen!

MENSCH

— denne stolte Gave, som jeg er dybt bevæget over at være fundet værdig til — ja, hvordan var det nu, jeg havde tænkt mig det — jo, det var saadan, at inden jeg kan sige Ja til at modtage den — —

DORN

De har sagt Ja. Radioen har raabt det ud over Verden nu.

Inden altsaa, forpligter min Samvittighed mig til et Spørgsmaal til Dem, min Fører: der er Fugle, der lever af Aadsler og bliver fede, der er andre, som af en saadan Føde vil dø. Til hvilken Art henregner De, min Fører, Fædrelandskærlighedens skønne Fugl? Min Hr. Professor, tro Søn af *mit* tyske Folk! Det er Dem bekendt, at for mig har Livet kun eet Maal: Tyskland.

FØREREN

MENSCH

Og hvis det nu skete, Sandheden en Dag traadte Dem i Vejen?

FØREREN

Før mig er Fædrelandet Sandheden. Hvis paa min Vej til selve Sandheden en eller anden Sandhed vil forsinke mig, slaar jeg den ned.

MENSCH

Dette Svar var klart og stærkt. Jeg takker Dem, min Fører. Saa skal jeg ogsaa svare, om end knap saa klart, saa maaske lige saa stærkt. Her i min Haand holder jeg en Gave, som jeg engang har frydet mig ud over al

Forstand til at række mit Folk. Henved 2 Aartusinder er skredet, siden sidst et Menneske saa *hans* Ansigtstræk, som de Folkeslag, der hersker over Jorden, nævner som deres Gud. Ingen vidste, at endnu mens han var i Live, har en Ukendt malet ham paa et skrøbeligt Ler. Med ydmyg Stolthed fandt jeg det i sin Orden, at dette Billede af ham, som de troende kalder for Sandheden og Livet, blev, symbolsk nu som Kronen paa vor Førers Genrejsningsværk, fremdraget af en tysk Videnskabsmand — Videnskaben, der kræver alt, ubønhørligt alt, for Sandheden, og tysk — ja, for intet Folk er i Pagt med Livet som det sunde stærke strenge tyske Folk. (Begejstringsskrig.)

Her har jeg det. Og nu havde jeg tænkt mig, jeg vilde rive Dækket af det og løfte det højt: Se, Tyskland, se her hans Ansigt — ham, du har bygget dine Templer for, og efter hvis Navn du kalder din Kultur.

Men Ængstelighed er falden over mig. Er vi uværdige? Er Billedet her os for farligt? Ja, det er for farligt. Stadig gælder, det er bedre, en dør for Folket, end hele Folket dør. Som de racerene Mænd dengang skreg mod dette Menneske, maa nu ogsaa vi — raab med, mine Herrer! —: Paa Korset med ham! (Knuser Potteskaarene mod Gulvet. Frk. Schmidt udstøder et Skrig. Føreren springer op. Alle rejser sig. Kun Frk. Schmidt kan ikke.)

DORN
MENSCH

(dæmpet). Godt, Mensch! det var ret.
Saa har jeg bragt mit Folk mit Offer. Men dermed er jeg ikke færdig. Voldsomt lever nu i mit Hjerte det, jeg knuste mod Gulvets Sten. Saa skylder jeg da ogsaa Menneskeheden en Gestus. Her sidder ved min Side min dygtige Medhjælp, henved Halvdelen af mine Resultater skyldes hende. Hun har den tyske Aands Sindrighed og Udholdenhed, men er en Jødinde. (Dorn taber Dokumentet.) Hendes Navn er Sara Levi. Hende tager jeg til Hustru nu.

(Der bliver frysende stille. Man trækker sig til Side. Pludselig forlader Føreren Salen med haarde beslutomme Skridt. Alle følger ham.)

DORN

(staar stivnet, gaar saa med Ansigtet dirrende af Brutalitet frem mod de to. Hvad vil han? Slaa? Eller tilkalde Politi? Helt ind paa Livet af Mensch standser han. Saa løfter han Haanden.) Tolv Timer giver jeg Dem. (Og vender sig og forlader som den sidste Salen.)

SARA LEVI

(skælvende angst og med straalende Øjne). Ernst! Ernst! Jeg vidste ikke, du var saa stærk.

MENSCH

Kalder du mig Ernst? Kære, kære, det har ingen kaldt mig siden Mor.

SARA LEVI

Ernst!

MENSCH

Du skal føde mig en Søn i min Alderdom. Sara, han skal blive en god Tysker og et sandt Menneske.
